

Bedrijvenpeiling Nijmegen 2006

Ondernemersklimaat

Bedrijfsomgeving

Huisvesting

Dienstverlening gemeente

Arbeidsmarkt

Innovatie

Gemeente Nijmegen

Afdeling Onderzoek en Statistiek

September 2006

2006

Bedrijvenpeiling Nijmegen

UITGAVE

Onderzoek en Statistiek,
Gemeente Nijmegen
september 2006

OPDRACHTGEVER

Directie Grondgebied
Afdeling Economische Zaken
dhr. F. Clappers, tel: 024 329 28 20

RAPPORTEUR

dhr. K.W. Pruijsen
Afdeling Onderzoek en Statistiek

VERKRIJGBAAR

Stadswinkel, Open Huis
Mariënborg 75
6511 PS Nijmegen
Tel: 024-329 36 46

[www2.nijmegen.nl/wonen/
onderzoekencijfers](http://www2.nijmegen.nl/wonen/onderzoekencijfers)

INFORMATIE

Onderzoek en Statistiek,
Gemeente Nijmegen
dhr. K. Pruijsen tel: 024- 329 96 49
dhr. A. Verhoef tel: 024- 329 27 26

E-mail: onderzoek.statistiek@nijmegen.nl

Inhoudsopgave

1	<u>Samenvatting</u>	3
2	<u>Achtergrond en onderzoeksverantwoording</u>	11
2.1	Opdracht en probleemstelling	11
2.2	Aanpak onderzoek en respons	12
2.3	Indeling rapportage	13
3	<u>Ondernemersklimaat Nijmegen</u>	15
3.1	Algemene waardering ondernemersklimaat	15
3.2	Ontwikkeling ondernemersklimaat	16
3.3	Belang en waardering deelaspecten ondernemersklimaat	17
3.4	Vertrouwen in college van Burgemeester en Wethouders	18
3.5	Waardering dienstverlening gemeente Nijmegen	19
3.6	Gewenste prioriteiten gemeentelijk economisch beleid	22
3.7	Kennis en waardering stedelijke projecten en beleidsinitiatieven	23
4	<u>Bedrijfsomgeving, criminaliteit en veiligheid</u>	27
4.1	Algemene waardering bedrijfsomgeving	27
4.2	Ontwikkeling bedrijfsomgeving	28
4.3	Belang en waardering deelaspecten bedrijfsomgeving	29
4.4	Knelpunten in de bedrijfsomgeving	31
4.5	Criminaliteit en veiligheid	32
5	<u>Huisvesting, ruimtevrage, arbeidsmarkt en innovatie</u>	39
5.1	Algemene waardering huisvesting	39
5.2	Belang en waardering deelaspecten huisvesting	40
5.3	Marktopname	41
5.4	Wijzigingen in huisvesting en ruimtevrage	42
5.5	Arbeidsmarkt.	49
5.6	Innovatief karakter	52
6	<u>Gegevens per werkgebied</u>	54
6.1	Bijsterhuizen	54
6.2	Binnenstadskern	55

6.3 Brabantse Poort	56
6.4 De Griff	57
6.5 Heijendaal	58
6.6 Omgeving stadsdeelcentrum Dukenburg	59
6.7 Omgeving Winkelsteeg	60
6.8 Omgeving Westkanaaldijk	61
6.9 Noord-Oost Kanaalhavens	62
6.10 Overig Nijmegen, verspreide locaties in de stad	63
6.11 Singelgebied	64
6.12 Stationsomgeving	65
7 Bijlage	67
<hr/>	
7.1 Gebruikte afkortingen	67
7.2 Indeling en samenvoegingen bedrijfsactiviteiten	67
7.3 Toelichting betrouwbaarheid cijfers vergunningverlening en dienstverlening	67

1 Samenvatting

Het ondernemersklimaat in Nijmegen (vestigingsplaats) krijgt van Nijmeegse bedrijven en instellingen met een 6.1 een voldoende, maar is dalende. De bedrijfsomgeving (omgeving van het pand) krijgt met een 6.8 een ruime voldoende, de hoogste waardering krijgt in dit verband bedrijventerrein Bijsterhuizen. Knelpunten in de bedrijfsomgeving zijn vooral aangegeven op het gebied van verkeer, milieu en veiligheid. Een ruime voldoende krijgt ook de eigen huisvesting (pand): een 7.1 gemiddeld. De meerderheid van de ondervraagden voelt zich veilig in de werkomgeving. Bedrijven en instellingen geven een gunstiger oordeel naarmate het onderwerp (vaak letterlijk) dichterbij hen staat.

Het vertrouwen in het gemeentebestuur is in vergelijking met het oordeel van de bevolking lager, bedrijven en instellingen geven daarnaast een kritisch oordeel over de gemeentelijke dienstverlening. Gewenste prioriteiten qua gemeentelijk economisch beleid zijn vooral het stimuleren van kennisuitwisseling, het versterken van de detailhandel en aandacht voor het stadscentrum. De naamsbekendheid van actuele projecten is hoog, de geprojecteerde nieuwe stadsbrug krijgt een positief oordeel.

Jaarlijks vindt er een marktopname van bedrijfsruimte plaats van zo'n 90.000 m² (indicatief). NOK, Winkelsteeg en het singelgebied zijn relatief dynamisch qua huisvesting. In Nijmegen als geheel ontstaat een extra ruimtevraag van 150.000 m² (indicatief) de komende jaren. Centrale kantorenlocaties blijken gewild, Bijsterhuizen en Winkelsteeg populaire bedrijvenlocaties.

Er zijn wisselende ervaringen met publieke arbeidsmarktinstaties; grotere vestigingen en de kantorensector achten zichzelf innovatiever.

Bedrijvenpeiling 2006, eerste in rij

In opdracht van de afdeling Economische Zaken van de gemeente Nijmegen is in 2006 een onderzoek uitgevoerd onder ruim 1.100 van de circa 7.500 bedrijven en instellingen in de stad. Zaken als ondernemersklimaat, bedrijfsomgeving, huisvesting, gemeentelijke dienstverlening, arbeidsmarkt en innovatie staan daarbij centraal. Het is de bedoeling de komende jaren jaarlijks de voortgang te volgen.

Ondernemersklimaat in Nijmegen krijgt voldoende, maar is dalende

Gemiddeld genomen geven bedrijven en instellingen een 6.1 aan het ondernemersklimaat, net een voldoende. Onder ondernemersklimaat verstaan we de algehele kwaliteiten van Nijmegen als vestigingsplaats voor bedrijven en instellingen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het imago van de stad, de hoeveelheid gemeentelijke regels of het lokale ondernemersnetwerk.

Als we kijken naar de ontwikkeling van het totaalcijfer voor Nijmegen de afgelopen jaren dan zien we na een aanvankelijke stijging een (verdergaande) daling: een 6.2 in 1999/2000, een 6.7 2001/2002, een 6.2 in 2005¹ en nu dus een 6.1. Uit landelijk onderzoek¹ blijkt dat de G30 - gemeenten in 2005 gemiddeld een 6.5 krijgen voor het

---

¹ Benchmark Gemeentelijk Ondernemingsklimaat 2005, Ministerie van Economische Zaken.

ondernemersklimaat. Nijmegen scoort daarmee beneden het gemiddelde. Er zijn meer bedrijven en instellingen die aangeven dat het ondernemersklimaat is verslechterd (21%) dan aangeven dat de situatie verbeterd (8%).

Relatief hoog gewaardeerde samenstellende delen van het ondernemersklimaat zijn: de nabijheid van kennisinstellingen (6.8); de kwaliteit van de bedrijfsomgeving (6.6); het woon- en leefklimaat in Nijmegen (6.5); de situatie rond criminaliteit en veiligheid (6.5).

Onvoldoendes worden uitgedeeld aan: de algehele bereikbaarheid van Nijmegen (5.8); toepassing van gemeentelijke regels door bestuur en ambtelijke organisatie (5.7); de hoeveelheid gemeentelijke regels (5.6); de aandacht van- en gestelde prioriteiten door het gemeentebestuur (5.4); vergunning- en dienstverlening (5.4); de lokale lasten (5.2).

Bedrijfsomgeving krijgt ruime voldoende, hoogste waardering in Bijsterhuizen

Gemiddeld genomen geven bedrijven een 6.8 aan hun directe bedrijfsomgeving, een ruime voldoende. Met bedrijfsomgeving bedoelen we de omgeving van het pand van de onderneming of instelling. Het gaat bijvoorbeeld om zaken als beheer en onderhoud van de omgeving, bereikbaarheid en criminaliteit. Qua ontwikkeling voor geheel Nijmegen geven 2 op de 3 vestigingen aan dat de kwaliteit van de bedrijfsomgeving het afgelopen jaar ongewijzigd is gebleven, 14% ziet een verbetering, 17% een verslechtering.

Het best gewaardeerd als samenstellend deel van de bedrijfsomgeving is de bereikbaarheid per fiets, ook telecomfaciliteiten en bereikbaarheid per bus scoren relatief hoog. Het minst gewaardeerd zijn parkmanagement (samenwerking tussen ondernemers gericht op gezamenlijk beheer van panden, beveiliging etc.) en de nabijheid van passantenstromen.

Met name op het bedrijventerrein Bijsterhuizen wordt de bedrijfsomgeving goed gewaardeerd (bovengemiddelde score 7.7), terwijl de waardering in de binnenstadskern met een 5.9 als enige onvoldoende scoort. Dat blijkt met name te zitten in de lage waardering voor bereikbaarheid voor auto en vrachtverkeer en in onderlinge samenwerking tussen bedrijven v.w.b. de bedrijfsomgeving. Ook wordt beheer en onderhoud van groenvoorzieningen als onvoldoende gewaardeerd. Overigens behoort de verhuiscapaciteit in het centrum, ter nuancering, tot de laagste van Nijmegen. Bedrijven aan huis waarderen hun woon/werkomgeving in Nijmegen positief.

Knelpunten bedrijfsomgeving vooral verkeer, milieu en veiligheid

Gemeentelijke prioriteit is voor de bedrijfsomgevingen in Nijmegen vooral gevraagd t.a.v. problemen op het gebied van bereikbaarheid en verkeer, milieuhinder en veiligheid. Ruim een derde deel ondervindt geen concrete problemen in de bedrijfsomgeving. De meest genoemde problemen zijn: parkeren; verkeersproblemen en de aanpak van zwerfvuil. In mindere mate is hinder door wegwerkzaamheden genoemd.

Figuur 1-1 Knelpunten in de bedrijfsomgeving naar werkgebied (bovengemiddeld genoemd)

<i>Knelpunt bedrijfsomgeving</i>	<i>Werkgebied</i>
parkeerproblemen	stationsomgeving, binnenstadskern, singelgebied
verkeers- en bereikbaarheidsproblemen	De Grift, Heijendaal, SDC Dukenburg, Bijsterhuizen
aanpak zwerfvuil	singelgebied
hinder wegwerkzaamheden	Heijendaal, Omg SDC Dukenburg, NOK
(sociale) veiligheid, criminaliteit	singelgebied, stationsomgeving

Ruime voldoende voor eigen huisvesting

Nijmeegse vestigingen geven hun huisvesting met een 7.1 een ruime voldoende. Met name in de werkgebieden singelgebied, De Grift, Bijsterhuizen en Heijendaal wordt de huisvesting goed gewaardeerd (bovengemiddelde scores), terwijl de waardering in de binnenstadskern met een 6.6 achterblijft.

Belangrijk voor bedrijven en instellingen zijn de huisvestingskosten, de zichtbaarheid van - en bewegwijzering naar het pand, parkeermogelijkheden voor klanten en de representativiteit en kwaliteit van het gebouw.

In het goed scorende Singelgebied krijgt de representativiteit en kwaliteit van het gebouw een 7.8 en de zichtbaarheid van - en bewegwijzering naar het pand een 7.6. In de lager scorende werkgebieden Westkanaaldijk (6.9 voor huisvesting), stadsdeelcentrum Dukenburg (gemiddeld een 6.8) en binnenstadskern (6.6) zijn vooral de uitbreidingsmogelijkheden laag gewaardeerd. Voor SDC Dukenburg komen daar de parkeermogelijkheden voor medewerkers bij. Door vestigingen in de binnenstadskern zijn tevens lage cijfers gegeven voor parkeermogelijkheden voor klanten en medewerkers, en mogelijkheden tot laden en lossen.

Vertrouwen in het gemeentebestuur in vergelijking lager dan door bevolking

Als het gaat om vertrouwen in het college van Burgemeester en Wethouders ontstaat er een kritisch beeld. Vertrouwen in het stadsbestuur heeft totaal 30%, 45% geeft neutraal aan en 25% heeft niet veel - of geen vertrouwen. Op het moment van meten (periode april-mei 2006) kende Nijmegen een college van linkse signatuur tussen Groen Links, PvdA en SP. In vergelijking met cijfers voor alle Nijmegenaren² zijn deze scores behoorlijk lager, met de aantekening dat bedrijven en instellingen in grote(re) getale een neutrale score hebben gegeven. Van alle Nijmegenaren geeft 61% het stadsbestuur veel - of een beetje vertrouwen, 24% neutraal en 15% heeft niet veel - of geen vertrouwen.

Kritisch oordeel over gemeentelijke dienstverlening³

Nijmeegse bedrijven en instellingen die vanwege vergunningen of andere zaken contacten hadden met de gemeente oordelen kritisch over de gemeentelijke dienstverlening. Op de ervaringen rond milieuvergunningen na worden onvoldoendes gegeven voor de diverse vergunningstrajecten. Ook over andere soorten van gemeentelijke dienstverlening oordelen bedrijven en instellingen kritisch.

² Bestuursmonitor, gemeente Nijmegen december 2005

³ vanwege relatief lage respondent-aantallen zijn rapportcijfers over gemeentelijke dienstverlening als indicatief te beschouwen

Achterliggende redenen van ontevredenheid zijn bijvoorbeeld (in het perspectief van bedrijven en instellingen) trage afhandeling, slechte communicatie, een onredelijk gemeentelijk tarief, het moeilijk bereiken van de juiste persoon en onvoldoende meedenken.

In een landelijke benchmark scoort Nijmegen qua dienstverlening vergelijkbaar met andere gemeenten van 100.000-200.000 inwoners⁴. Overigens geven een recente VIP-EZ studie⁵ en een evaluatieonderzoek bedrijvenloket uit 2004⁶ een (veel) gunstiger beeld.

Prioriteit gevraagd voor kennisuitwisseling, detailhandel en het stadscentrum

In de top 7 van gewenste prioriteiten qua gemeentelijk economisch beleid komen vooral de thema's stimuleren van kennisuitwisseling, het versterken van de detailhandel en aandacht voor het stadscentrum naar voren.

Naamsbekendheid actuele projecten hoog, nieuwe stadsbrug positief ontvangen

De naamsbekendheid van actuele ruimtelijke projecten in de stad is (zeer) hoog. Qua beoordeling scoren vooral de tweede stadsbrug (een geplande verkeersbrug over de Waal aan de westzijde van Nijmegen), de ontwikkelingen rond Heijendaal (grootschalige nieuwbouw van universiteit, ziekenhuis en HBO-scholen) en de herontwikkeling van Plein 1944, aanpak van ringstraten en nieuwe parkeergarages in het stadscentrum positief

Over een aantal relevante beleidsinitiatieven zijn bedrijven en instellingen minder uitgesproken. De naamsbekendheid ligt lager dan bij ruimtelijke projecten. Het best gewaardeerd zijn het gemeentelijk bedrijvenloket en het HAN Smart Business Center.

Meerderheid voelt zich veilig

Zo'n 43% voelt zich nooit onveilig. Een gevoel van onveiligheid is door 26% aangegeven, waarbij een kleine 3% aangeeft dat onveiligheidsgevoelens vaak voorkomen. De Stationsomgeving, binnenstadskern, Brabantse Poort en Stadsdeelcentrum Dukenburg zijn in de beleving vaker onveilig.

Meest genoemd redenen voor dit gevoel zijn de aanwezigheid van personen in of bij de werklocatie waar dreiging vanuit gaat. Ook voelt de situatie bij het afsluiten van het pand of het alleen aanwezig zijn in het pand vaak onveilig aan.

Bijna de helft (48%) van de vestigingen is in de periode medio 2005-medio 2006 slachtoffer geworden van criminele handelingen. Vooral vandalisme en diefstal uit bedrijfsgebouwen zijn vaak gemeld. Van de vestigingen die de afgelopen 12 maanden getroffen zijn door criminaliteit heeft 56% de politie in kennis gesteld of heeft aangifte gedaan. Een kleine 36% deed dat niet. De belangrijkste redenen om geen aangifte of melding te doen zijn de overtuiging dat de politie toch niets doet of dat de schade te klein is.

---

⁴ Benchmark Gemeentelijk Ondernemingsklimaat 2005, Ministerie van Economische Zaken.

⁵ Verbeter- en Innovatieprogramma EZ, TNS Nipo, juli 2006, op basis van kleine steekproef.

⁶ Een jaar bedrijvenloket, een evaluatie, gemeente Nijmegen, oktober 2004.

Marktopname bedrijfsruimte 90.000 m2 gemiddeld per jaar (indicatief⁷)

Eén op de vijf van de Nijmeegse vestigingen, gezamenlijk goed voor 17% van het totale oppervlak in de enquête, hebben in de afgelopen 5 jaar het huidige pand betrokken. Dat betekent een marktopname van commercieel onroerend goed van 90.000 m2 gemiddeld per jaar. De meeste dynamiek zit relatief gezien bij de bedrijven aan huis, kantoren en praktijkruimten.

Van de marktopname komt 75% voor rekening van doorstromers in Nijmegen. Ongeveer 5% van het opgenomen oppervlak komt voor rekening van instromers van buiten de gemeente (hoofdzakelijk bedrijfsruimtevrager), en voor 20% is de huidige huisvesting de eerste formele huisvesting van het bedrijf of de instelling (starters).

NOK, Winkelsteeg en singelgebied dynamisch qua huisvesting

Ruim 1 op de 5 vestigingen verwacht de komende drie jaar veranderingen in de huisvestingssituatie van de vestiging (bijvoorbeeld verhuizing, uitbreiden, ruimte afstoten). Meer dan de helft van de veranderingsgezinde vestigingen overweegt een volledige verhuizing, terwijl ongeveer een kwart aan een oplossing op het huidige adres denkt. Achterliggende redenen voor wijzigingen zijn vooral gelegen in het feit dat het huidige pand te klein is of niet meer voldoet, in persoonlijke redenen of in de parkeersituatie die als onvoldoende wordt beoordeeld.

Met name de werkgebieden Noord- en Oostkanaalhavens, omgeving Winkelsteeg en het singelgebied komen naar voren als gebieden waar voor een aanzienlijk deel van het vloeroppervlak veranderingsplannen bestaan.

Extra ruimtevrage 150.000 m2 (indicatief)

In totaal hebben de vestigingen met huisvestingsplannen aangegeven in de toekomst over ongeveer 150.000m2 meer oppervlak te willen beschikken binnen Nijmegen. Dit is te beschouwen als een (zeer) indicatieve extra ruimtevrage voor Nijmegen als saldo van de verhuis-, uitbreidings- en inkrimpingsplannen. Voor bedrijven met op dit moment circa 80.000 m2 ruimtegebruik is een verhuizing naar buiten Nijmegen waarschijnlijk. Het gaat hier met name om de direct aangrenzende gemeenten (waaronder Wijchen, waar nu de uitgifte op Bijsterhuizen plaatsvindt). Deze uitkomst ligt aanzienlijk hoger dan de opname in de afgelopen jaren (90.000 m2 per jaar). Zeker wanneer we er rekening mee houden dat voor de toekomst de marktopname door starters en instromers buiten beschouwing is gebleven. Deze hogere uitslag kan duiden op de gevolgen van de sterk verbeterde conjunctuur. De ervaring leert echter ook dat een deel van de plannen niet of anders uitgevoerd wordt (bijvoorbeeld uitbreiden i.p.v. verhuizen) of pas (veel) later dan binnen de gevraagde drie jaar.

Centrale kantorenlocaties gewild, Bijsterhuizen en Winkelsteeg populaire bedrijvenlocaties

Ongeveer 2 van de 5 verhuisgeneigden zoekt een locatie (zeer) nabij de huidige vestiging, 15% kijkt naar een andere locatie binnen Nijmegen.

---

⁷ Ook bij grote Nijmeegse bedrijven en instellingen is de respons niet volledig, door het grote ruimtegebruik worden die vertekeningen vanwege non-respons uitvergroot.

Degenen die aangeven nieuwe kantoorruimte te zoeken hebben desgevraagd vooral belangstelling voor het Nijmeegse singelgebied, het stadscentrum, Heijendaal en de stationsomgeving. Dat zijn vooral centrale locaties. Wegen we de voorkeur met het gevraagde oppervlak dan komen Heijendaal, Brabantse Poort en het stadscentrum aan de kop van de lijst.

Voor vragers naar bedrijfsruimten zijn vooral Bijsterhuizen en omgeving Westkanaaldijk interessant. Zowel wat betreft aantal vragers als het gevraagde oppervlak. Westkanaaldijk en de potentiële ontwikkellocaties bij de nieuwe Waalbrug staan in de belangstelling bij de grotere ruimtevragers.

Ongeveer 2 van de 3 veranderingsgeneigde vestigingen verwacht eventueel problemen, met name op het gebied van financiële haalbaarheid en in de kwaliteit en hoeveelheid van het marktaanbod van panden en/of grond.

Wisselende ervaringen met publieke arbeidsmarktinstaties

Met het CWI, de belangrijkste publieke arbeidsmarktinstatie, zijn de ervaringen neutraal tot enigszins negatief: meer vestigingen hebben negatieve dan positieve ervaringen. Ook met Jobhunters en re-integratiebedrijven bestaan wat meer slechte ervaringen. De Stichting Uitzicht scoort neutraal tot positief.

Bekend is dat het arbeidskostenniveau voor bedrijven en instellingen in Nederland relatief hoog ligt. Vooral de inzet van flexibele arbeid en automatisering zijn genoemd als manieren om hier mee om te gaan. Als het gaat om de inzet van werknemers uit andere EU-landen, genoemd door ruim 2% van de vestigingen, zijn vooral om werknemers uit Polen, Duitsland, Engeland en overig Oost-Europa genoemd. Het verplaatsen van bijvoorbeeld productie naar het buitenland komt nauwelijks voor.

Grotere vestigingen en kantorensector achten zichzelf innovatiever

Grotere vestigingen (> 50 werknemers) dichten zichzelf in sterkere mate een innovatief karakter toe dan kleinere. Uitzondering op de regel is het genereren van meer dan 25% omzet door nieuwe producten en diensten, waar juist de vestigingen tot 50 werknemers op scoren. Als het gaat om verschillen tussen sectoren valt op dat met name kantoren het vaak eens zijn met de vermelde stellingen, en 'verzorging en (semi)overheid' en 'commercieel-consumentgerichte vestigingen' vaker oneens. Zo hebben met name kantoren een open houding over externe samenwerking, commercieel-consumentgerichte vestigingen geven juist aan het hiermee niet eens te zijn. Van deze laatste categorie geeft ook meer dan de helft aan geen personeel in dienst te hebben met innovatietaken.

In vergelijking met landelijke cijfers lijkt het dat relatief veel grotere Nijmeegse bedrijven personeel in dienst hebben, speciaal belast met het bedenken van vernieuwingen.

Nijmeegse werkgebieden vergeleken

In de navolgende tabel is een overzicht gegeven van (rapport)cijfers op het gebied van ondernemersklimaat, bedrijfsomgeving, huisvesting en criminaliteit. Met **groen** en **rood** zijn belangrijke positieve - en negatieve afwijkingen ten opzichte van de andere werkgebieden in Nijmegen aangegeven.

Tabel 1-1 Nijmeegse werkgebieden vergeleken

	Nijmegen	Bijsterhuizen	binnenstad	Brabantse Poort	De Grift	Heijendaal	Omg SDC Dukenburg	Omg Winkelsteeg	Omg WK	NOK	Overige locaties	singelgebied	stationsomg.
Ondernemersklimaat	6,1	6,9	5,3	6,1	5,7	6,4	6,3	6,7	6,1	6,3	6,2	6,1	5,9
Vertrouwen College	30%	32%	13%	17%	15%	47%	36%	47%	16%	27%	34%	42%	28%
Bedrijfsomgeving	6,8	7,7	5,9	7,0	7,1	7,1	6,2	6,7	6,5	6,6	6,9	7,1	6,4
-bereikbaarheid auto	6,8	8,1	5,4	7,5	7,8	6,2	6,8	7,6	7,3	7,6	7,1	6,7	6,2
-telecomfaciliteiten	7,2	7,6	6,4	7,2	6,9	7,5	6,9	7,2	6,8	7,4	7,4	7,6	7,2
-bereikbaarheid fiets	7,6	7,2	7,4	7,4	7,2	7,7	7,1	7,5	6,7	7,5	7,7	8,0	8,3
-onderh. groenvz.	6,3	7,2	5,9	6,9	5,9	6,6	6,1	6,7	6,7	6,1	6,4	7,0	6,2
-openbare ruimte	6,5	7,0	6,2	7,1	6,2	6,8	6,1	6,5	6,4	6,5	6,6	6,8	6,3
-parkmanagement	5,8	6,9	5,5	6,4	6,6	6,5	5,6	6,1	6,5	6,1	5,8	5,7	5,9
-onderh. bestrating	6,4	7,2	7,2	7,3	6,1	6,5	6,3	6,6	6,9	6,7	6,4	6,7	6,4
-repres. panden	6,6	7,3	6,4	7,3	7,1	7,0	6,7	6,6	6,6	6,2	6,6	7,2	6,8
-bereikbaarheid bus	7,0	6,5	7,0	6,6	5,8	7,2	7,6	7,0	5,7	6,6	7,0	6,9	6,2
-ber. vrachtverkeer	6,0	7,7	5,8	6,7	6,0	6,2	6,4	7,0	6,9	7,4	5,8	5,6	5,4
-passantenstromen	5,9	5,6	6,4	6,4	5,0	5,8	6,6	6,2	5,0	5,0	5,7	5,7	6,8
-bereikbaarheid trein	6,2	5,3	6,6	7,0	6,8	7,2	7,9	5,3	4,1	5,2	6,0	6,8	6,6
Huisvesting	7,1	7,4	6,6	7,2	7,5	7,4	6,8	7,1	6,9	7,1	7,2	7,7	7,1
-huisvestingskosten	6,8	7,2	6,2	6,9	6,4	6,2	6,9	7,1	6,7	7,0	7,0	6,7	6,3
-vindbaarheid	6,5	7,5	6,5	6,7	6,9	6,4	6,2	6,5	7,0	6,7	6,3	7,6	6,7
-parkeren klanten	6,0	6,8	4,5	6,8	7,9	6,0	7,0	7,1	7,0	7,2	6,3	6,0	5,2
-gebouw	7,0	8,1	7,0	7,3	7,3	7,0	6,4	6,6	7,0	6,7	6,9	7,8	7,1
-laden en lossen	6,0	7,5	5,7	6,9	7,7	6,4	6,1	6,7	6,7	7,0	6,0	5,7	5,0
-parkeren medewerkers	5,8	6,5	4,1	6,7	7,3	6,2	4,7	6,8	6,8	7,1	6,1	5,6	5,0
-uitbreidingsmog.	4,6	5,8	3,8	5,2	5,9	5,4	4,0	6,1	5,1	5,1	4,6	5,6	4,1
gevoel onveiligheid	26%	4%	49%	41%	23%	11%	41%	31%	28%	29%	19%	36%	61%
Slachtofferschap	48%	35%	74%	71%	49%	51%	60%	62%	48%	59%	34%	65%	58%

Bijsterhuizen en het singelgebied springen er in brede zin positief uit, terwijl in de binnenstad gemiddeld lage(re) scores zijn gegeven. In het singelgebied is men bijvoorbeeld bovengemiddeld positief over de bedrijfsomgeving.

Ook bedrijven en instellingen in de Brabantse Poort zijn positief over de bedrijfsomgeving, met name op het gebied van openbare ruimte en panden. In De Grift zien we ondergemiddelde scores op openbare ruimte, maar een positief beeld over huisvesting. Vestigingen in de stationsomgeving en omgeving stadsdeelcentrum Dukenburg zijn vooral kritisch ten aanzien van huisvestingszaken.

Heijendaal, Winkelsteeg en omgeving Noord- en Oostkanaalhaven laten een overwegend neutraal totaalbeeld zien. Westkanaaldijk tenslotte is kritisch op bepaalde elementen in de bedrijfsomgeving.

2 Achtergrond en onderzoeksverantwoording

2.1 Opdracht en probleemstelling

In opdracht van de afdeling Economische Zaken van de Directie Grondgebied is in 2006 een bedrijvenpeiling gehouden onder ruim 3.500 van de ca. 7.500 bedrijven en instellingen in de stad. In het Uitvoeringsprogramma Sociaal Economisch Beleidsplan 2005 is de opdracht beschreven onder de noemer: 'meten is weten': *"Om de ontwikkeling van het Nijmeegs ondernemersklimaat te volgen en te zien of de inspanningen die we als gemeente doen ook daadwerkelijk tot verbeteringen leiden wordt begin 2006 een bedrijvenpeiling gehouden. (...) Met de Nijmeegse bedrijvenpeiling in 2006 starten we een jaarlijkse onderzoekscyclus, waarbij in het voorjaar bekend wordt wat ondernemers vinden van het ondernemersklimaat in Nijmegen, wat ze vinden van de inspanningen van de gemeente om bedrijvigheid in stad en regio te stimuleren en hoe de Nijmeegse ondernemers hun bedrijfsomgeving (ruimte, bereikbaarheid, et cetera) waarderen. Via de raadpleging van een panel van enkele honderden ondernemers wordt jaarlijks de thermometer in de Nijmeegse stadseconomie gehouden."*

Het enquêteonderzoek is uitgevoerd door de afdeling Onderzoek en Statistiek van de Directie Wijk en Stad. De bedoeling is de komende jaren jaarlijks de voortgang te volgen via een beperktere (internet)peiling onder een bedrijvenpanel. Van de ruim 1100 respondenten hebben ongeveer 200 aangegeven hieraan mee te willen doen.

Deze bedrijvenpeiling dient meerdere doelen. Primair wil de opdrachtgever weten hoe Nijmeegse bedrijven en instellingen oordelen over het ondernemingsklimaat in de stad, de kwaliteit van de bedrijfsomgeving en de dienstverlening door de gemeente. Op deze terreinen heeft de Gemeente Nijmegen zich doelen gesteld, en is het van belang te volgen of voortgang wordt geboekt. In de jaarlijkse cyclus van begroten en verantwoord worden deze voortgang gemeld (programmaverantwoording).

Het onderzoek is (analoog aan de peiling van 1997) breed opgezet. Dit keer is wat sterker gekeken naar veiligheid, toekomstplannen (investeren, uitbreiden, verhuizen), innovatie en arbeidsmarktaspecten. Door de opzet van de steekproef kunnen ook uitspraken worden gedaan over specifieke werkgebieden als het stadscentrum, de verschillende bedrijventerreinen, Heijendaal, etc. Dit biedt kansen om gebiedsgerichte oplossingen te bieden voor eventuele problemen. Het bedrijvenpanel zal de komende jaren met name uitspraken opleveren over de bedrijvigheid in de stad als geheel.

Probleemstelling

In navolging van de Stadspeilingen onder de bevolking heeft het onderzoek een meerledige vraagstelling: wat leeft er onder de Nijmeegse bedrijven en instellingen, hoe beoordeelt men zaken waar de gemeente de zorg over heeft (beschikbaarheid ruimte, kwaliteit omgeving, veiligheid), is dat verbeterd of verslechterd, waar moet de gemeente zijn zorg verbeteren of prioriteiten verleggen, hoe kan de gemeente beter inspelen op vragen en problemen bij het bedrijfsleven, hoe kan de gemeente (nog) beter samenwerken met bedrijven en instellingen t.b.v. een goed economisch klimaat in stad?

Doel is inzicht krijgen in de kwaliteiten van het ondernemersklimaat in Nijmegen (Nijmegen als vestigingslocatie) en het oordeel van de ondernemers over de bedrijfsomgeving en de gemeentelijke dienstverlening. Dit in de vorm van een nulmeting met terugblik (beter of slechter dan vorig jaar), als basis voor een jaarlijks te herhalen beperkter (Internet)panelonderzoek. De onderzoekspopulatie bestaat uit bedrijven en instellingen in Nijmegen. Daarbij gaat het naast de commerciële sectoren om de overheids- en onderwijsinstellingen en de overige niet commerciële instellingen.

2.2 Aanpak onderzoek en respons

Veldwerkopzet

Het bestand van de Provinciale Werkgelegenheidsenquête (een LISA-register) van eind 2005 vormde de basis voor de steekproef. Een aantal groepen is uitgezonderd (wal-adressen van schepen, ambulante handel, etc.), vervolgens is een steekproef opgezet waarbij de vestigingen met 20 of meer arbeidsplaatsen integraal benaderd zijn. Uit vestigingen onder de 20 banen is in steekproef getrokken, waarbij gestreefd is naar een zodanige trekking dat voor de verschillende werkgebieden uiteindelijk met 10% risico en 10% onnauwkeurigheid aparte uitspraken kunnen worden gedaan. Voor de werkgebieden in totaliteit en uiteraard voor de stad als geheel is de precisie van de uitkomsten aanzienlijk groter (maximaal 3% marge, bij een betrouwbaarheid van 95%).

Begeleiding

Ten behoeve van het onderzoek de navolgende begeleidingscommissie samengesteld:

- mevrouw M. Derks (MKB Nijmegen);
- de heer G. Wubs / mevrouw F. Bouwman (VNO/NCW afdeling Nijmegen);
- de heer J. van Deutekom (HAN Smart Business Center);
- de heer B.G. Jeene (Industriële Kring Nijmegen);
- de heer C.M. de Klein (VBO);
- de heer P. Belo (KvK);
- de heer F. Clappers (gemeente Nijmegen, afd. EZ).

Respons

Uiteindelijk zijn 3530 bedrijven en instellingen schriftelijk benaderd om met gebruikersnaam en een wachtwoord op www.nijmegen.nl/bedrijvenpeiling een online-enquête in te vullen. Enkele tientallen ondernemers hebben gebruik gemaakt van de geboden mogelijkheid een schriftelijke enquête te ontvangen. Ruim 1200 mensen zijn de vragenlijst begonnen en dat heeft in ruim 1100 gevallen geleid tot een bruikbaar resultaat (33% respons in de steekproef, gecorrigeerd voor onterecht aangeschrevenen).

De doelstelling ten aanzien van betrouwbaarheid en nauwkeurigheid zijn in de meeste deelgebieden gehaald. Alleen op Bijsterhuizen, rond stadsdeelcentrum Dukenburg en in de stationsomgeving is de marge rond de uitkomsten iets groter (11-12% in plaats van 10%). De verkregen respons is uiteindelijk weer opgehoogd naar de groep bedrijven waaruit de steekproef is getrokken, rekening houdend met het percentage onterecht aangeschrevenen zoals dat tijdens het veldwerk is gebleken. Dit betekent een ophoging van 1108 enquêtes naar bijna 7000 vestigingen in Nijmegen. Vermeldenswaardig is dat

enkele grote bedrijven/instellingen niet of slechts ten dele gerespondeerd hebben. Bij berekeningen van totaalcijfers over ruimtegebruik en werkzame personen kan dit sterk doorwerken, met name in de betreffende werkgebieden. Voor het grootste deel van de analyses in dit rapport is het effect zeer beperkt (meestal is gewogen naar aantal vestigingen).

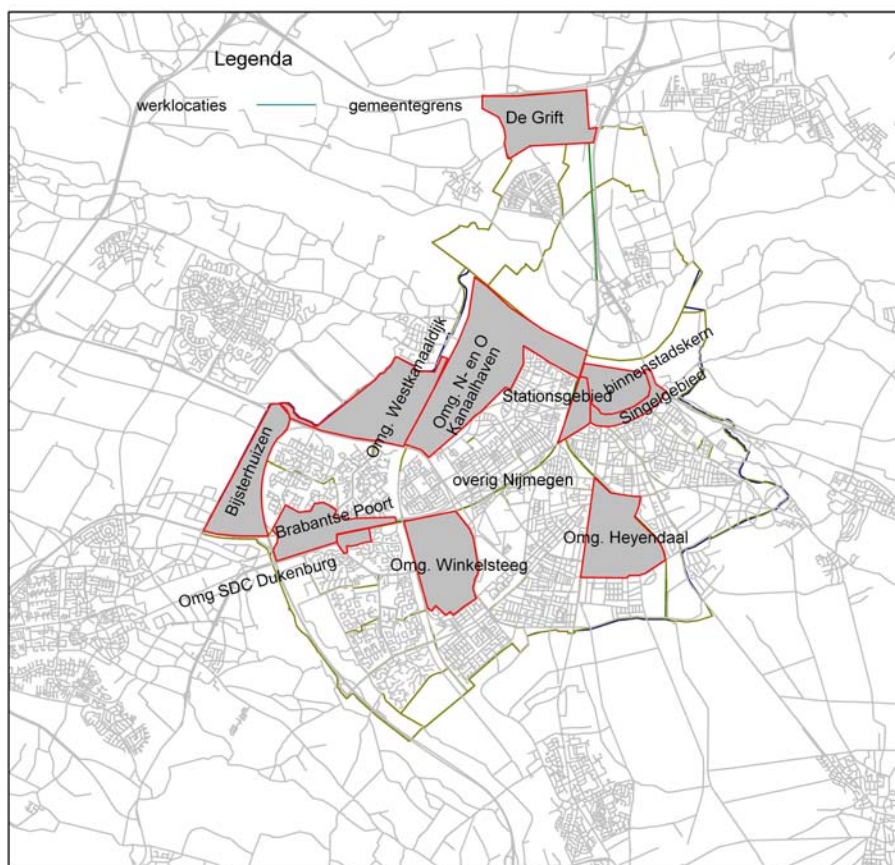
2.3 Indeling rapportage

In de rapportage komen achtereenvolgens aan de orde:

•	Ondernemersklimaat Nijmegen	Hoofdstuk 3
•	Dienstverlening en beleid gemeente Nijmegen	Hoofdstuk 3
•	Bedrijfsomgeving	Hoofdstuk 4
•	Criminaliteit en veiligheid	Hoofdstuk 4
•	Huisvesting en ruimtevraag	Hoofdstuk 5
•	Arbeidsmarkt en innovatie	Hoofdstuk 5
•	Gegevens per werkgebied	Hoofdstuk 6

Nijmeegse werkgebieden in beeld

Zo mogelijk zijn de onderzoeksgegevens gepresenteerd naar werkgebied.

Figuur 2-1 Nijmeegse werkgebieden

3 Ondernemersklimaat Nijmegen

3.1 Algemene waardering ondernemersklimaat

Onder ondernemersklimaat verstaan we de algehele kwaliteiten van Nijmegen als vestigingsplaats voor bedrijven en instellingen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het imago van de stad, de hoeveelheid gemeentelijke regels of het lokale ondernemersnetwerk.

Wat is de algemene waardering voor het ondernemersklimaat in Nijmegen?

Gemiddeld genomen geven bedrijven en instellingen een 6.1 aan het ondernemersklimaat als algemeen waarderingscijfer, een voldoende. Van het totaal geeft 2% een 9 of 10 als rapportcijfer, 72% geeft een rapportcijfer van 6, 7 of 8. Voor wat betreft onvoldoendes geeft 23% een 3, 4 of 5 en 4% geeft een 1 of 2 als cijfer.

Tabel 3-1 Rapportcijfer voor algemene waardering ondernemersklimaat, naar bedrijfsactiviteit en naar bedrijfsgrootte (aantal werknemers)

	<i>Rapportcijfer ondernemersklimaat</i>
<i>Bedrijfsactiviteit⁸</i>	
goederen - en vrachtvervoer georiënteerd	6.1
commercieel- consumentgericht	5.7
kantoren	6.2
verzorging, (semi)overheid	6.5
<i>Aantal werknemers</i>	
tot en met 2 werknemers	6.2
3 tot 10 werknemers	5.8
11 tot 50 werknemers	6.0
51 tot 100 werknemers	6.2
meer dan 100 werknemers	6.5
<i>Totaal Nijmegen</i>	6.1

Als we kijken naar de ontwikkeling van het totaalcijfer voor Nijmegen de afgelopen jaren dan zien we na een aanvankelijke stijging een (verdergaande) daling: een 6.2 in 1999/2000, een 6.7 in 2001/2002 en een 6.2 in 2005⁹. De vergelijking met eerder (Nijmeegs) onderzoek¹⁰ is wat lastig vanwege de verschillende meetmethode; in 1997 "gaf een derde het oordeel (zeer) goed als mening over Nijmegen als vestigingsplaats. De helft gaf een neutraal oordeel of geen mening. Bij een niet onaanzienlijke groep van 16% was het oordeel matig of slecht".

Uit landelijk onderzoek¹¹ blijkt dat de G30 - gemeenten in 2005 gemiddeld een 6.5 krijgen voor het ondernemersklimaat. Nijmegen scoort daarmee beneden het gemiddelde. Ter vergelijking laten we nog een aantal cijfers van 100.000+ gemeenten zien in de nabijheid van Nijmegen¹: Den Bosch 6.7, Arnhem 6.4 en Apeldoorn 6.5.

⁸ Een nadere toelichting van deze indeling is opgenomen in de Bijlage

⁹ Benchmark Gemeentelijk Ondernemingsklimaat 2005, Ministerie van Economische Zaken

¹⁰ Bedrijvenpeiling Nijmegen 1997, gemeente Nijmegen, april 1998

¹¹ Benchmark Gemeentelijk Ondernemingsklimaat 2005, Ministerie van Economische Zaken

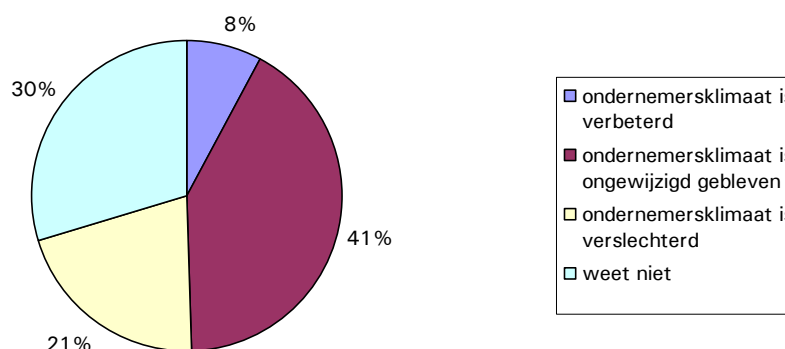
Het ondernemersklimaat in Nijmegen wordt met een 5.7 als onvoldoende gewaardeerd door 'commerciële- en/of consumentgerichte vestigingen'. Het betreft daarbinnen vooral de sectoren horeca en detailhandel/repairatie met als gemiddeld rapportcijfer respectievelijk een 5.5 en 5.6. Bedrijven en instellingen uit de sector 'verzorging en (semi)overheid' (bijvoorbeeld medische zorg, onderwijs, sociaal culturele voorzieningen) geven gemiddeld een 6.5.

De waardering van het ondernemersklimaat is hoger naarmate bedrijven meer werknemers hebben. Uitzondering hierop is de categorie 2 tot 10 werknemers, wat ook te maken heeft met het feit dat de klasse 1-2 werknemers tevredener is vanwege de vele bedrijfjes aan huis die hiertoe behoren. Deze zijn bovengemiddeld positief over het ondernemersklimaat.

3.2 Ontwikkeling ondernemersklimaat

Is het ondernemersklimaat t.o.v. het afgelopen jaar verbeterd, ongewijzigd gebleven of verslechterd?

Er zijn meer bedrijven en instellingen die aangeven dat het ondernemersklimaat is verslechterd (21%) dan aangeven dat de situatie verbeterd (8%). Door jaarlijkse vervolgmetingen kan deze ontwikkeling in verder perspectief worden gezet.

Figuur 3-1 Ontwikkeling ondernemersklimaat het afgelopen jaar

Vestigingen uit de verzorging of (semi)overheid en bedrijven en instellingen met meer dan 100 werknemers geven bovengemiddeld vaak aan dat het ondernemersklimaat is verbeterd. De sector 'goederen en vrachtvervoer georiënteerd' en vestigingen tot en met 2 werknemers geeft vaker aan dat de situatie ongewijzigd is, terwijl commerciële- en/of consumentgerichte vestigingen en bedrijven met 2-10 werknemers vaker aangeven dat het ondernemersklimaat is verslechterd.

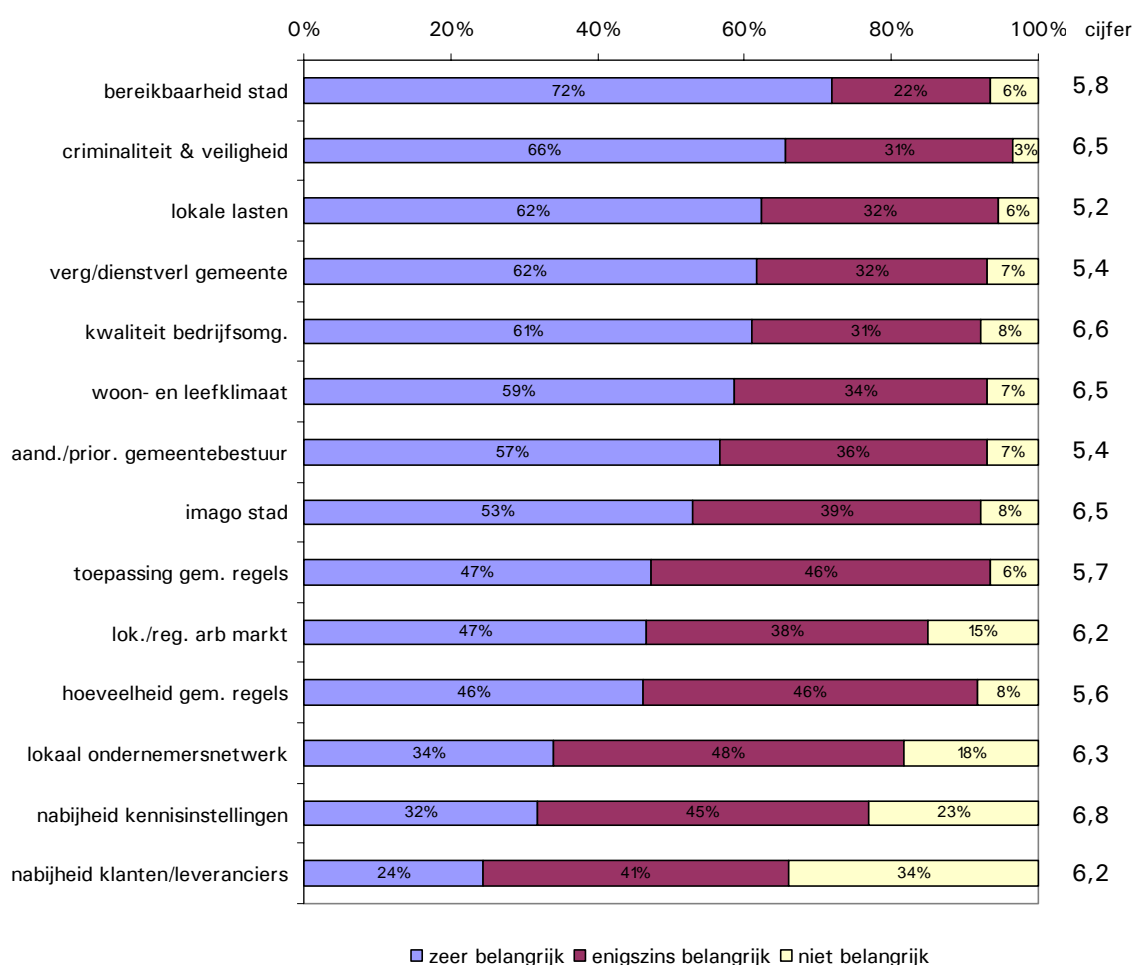

3.3 Belang en waardering deelaspecten ondernemersklimaat

Aan bedrijven en instellingen zijn 14 aspecten van ondernemersklimaat voorgelegd met de vraag om belang en waardering aan te geven.

Welke deelaspecten van het ondernemersklimaat zijn belangrijk, hoe worden verschillende deelaspecten gewaardeerd?

Er zijn geen echt grote onderlinge verschillen in belang dat ondernemers hechten aan achterliggende noties van het stedelijk ondernemersklimaat. Zaken als bereikbaarheid, criminaliteit en veiligheid, lokale lasten en de gemeentelijke vergunningverlening worden wat vaker als zeer belangrijk betiteld. De lokale- en regionale arbeidsmarkt, de aanwezigheid van lokale ondernemersnetwerken, de nabijheid van kennisinstellingen en de nabijheid van klanten en leveranciers worden wat minder belangrijk geacht.

Figuur 3-2 Belang en waardering deelaspecten ondernemersklimaat

Grotere verschillen zien we in de waardering van deelaspecten van het Nijmeegs ondernemersklimaat. Relatief hoog gewaardeerd zijn de nabijheid van kennisinstellingen (6.8), de kwaliteit van de bedrijfsomgeving (6.6), het woon- en leefklimaat in Nijmegen

(6.5) en de situatie rond criminaliteit en veiligheid (6.5). In 1997¹² werden vooral genoemd "de gunstige, centrale ligging van de stad, de aanwezigheid van de KUN en andere opleidingen, de omgevingskenmerken van de stad en de aanwezigheid van bedrijvigheid en afzetmarkt".

Relatief laag gewaardeerd is de bereikbaarheid van Nijmegen met een 5.8.

Onvoldoendes worden ook uitgedeeld aan het gemeentebestuur en ambtelijke organisatie op het gebied van toepassing gemeentelijke regels (5.7), de hoeveelheid gemeentelijke regels (5.6), de aandacht van- en gestelde prioriteiten door het gemeentebestuur (5.4) en vergunning en dienstverlening (5.4). De lokale lasten worden met een 5.2 als laagste gewaardeerd. Ook in 1997¹³ werden "de bereikbaarheid en verkeerssituatie en het gemeentelijk beleid t.a.v. het bedrijfsleven" als zwakke punten genoemd.

3.4 Vertrouwen in college van Burgemeester en Wethouders

Hebben bedrijven en instellingen vertrouwen in het gemeentebestuur?

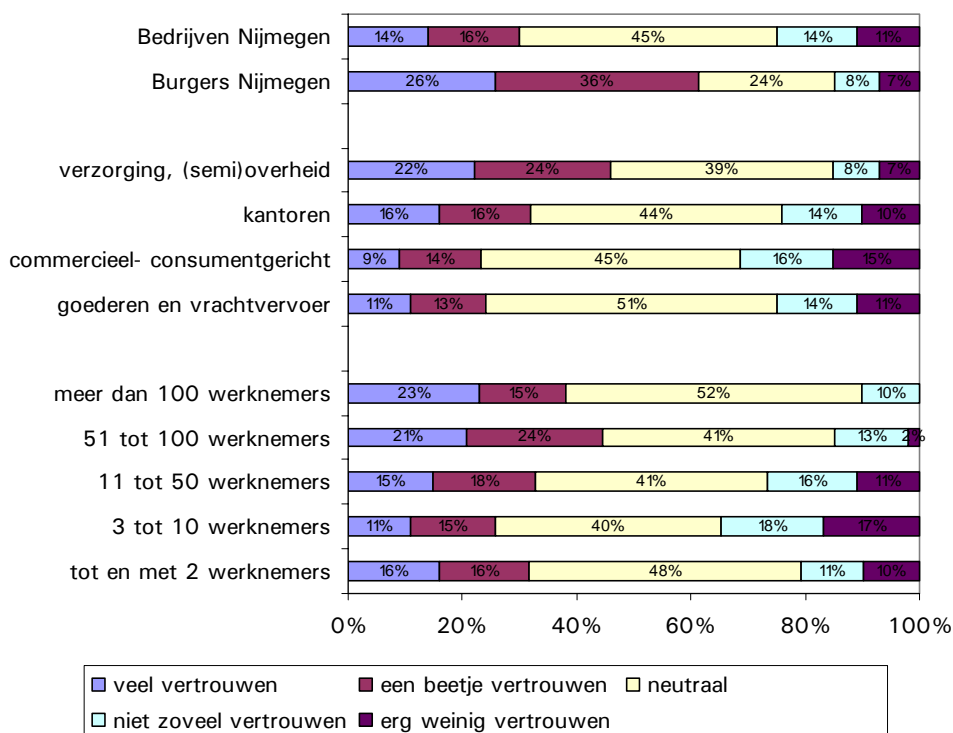
Bedrijven en instellingen reageren voor wat betreft het ondernemersklimaat kritisch op de aandacht die het gemeentebestuur voor hen heeft en de prioriteiten die het bestuur stelt (middels een laag rapportcijfer). Als het gaat om vertrouwen in het college van Burgemeester en Wethouders ontstaat er een vergelijkbaar kritisch beeld. Vertrouwen in het stadsbestuur heeft totaal 30%, 45% geeft neutraal aan en 25% heeft niet veel - of geen vertrouwen. Op het moment van meten (periode april-mei 2006) kende Nijmegen een collegeakkoord van linkse signatuur tussen Groen Links, PvdA en SP.

In vergelijking met cijfers voor alle Nijmegenaren (Bestuursmonitor, december 2005) zijn deze scores op vertrouwen behoorlijk lager, met de aantekening dat bedrijven en instellingen in grote(re) getale een neutrale score hebben gegeven. Van alle Nijmegenaren geeft 61% hun stadsbestuur veel - of een beetje vertrouwen, 24% neutraal en 15% heeft niet veel - of geen vertrouwen.

---

¹² Bedrijvenpeiling Nijmegen 1997, gemeente Nijmegen, april 1998

¹³ Bedrijvenpeiling Nijmegen 1997, gemeente Nijmegen, april 1998

Figuur 3-3 Vertrouwen in het college van Burgemeester en Wethouders

Duidelijk lager(e) scores geven bedrijven met 3-10 werknemers, hier heeft 35% niet veel - of geen vertrouwen. Het vertrouwen in de sector verzorging en (semi)overheid ligt met 46% flink bovengemiddeld.

3.5 Waardering dienstverlening gemeente Nijmegen

Veel bedrijven en instellingen hebben contacten met de gemeente. De gemeente vervult daarbij meerdere rollen, en heeft zowel dienstverlenende als toetsende en (soms) sanctionerende functies.

Uit deze paragraaf blijkt dat Nijmeegse bedrijven en instellingen die vanwege vergunningen of andere zaken contacten hadden met de gemeente behoorlijk kritisch oordelen over de gemeentelijke dienstverlening. In een landelijke benchmark scoort Nijmegen qua dienstverlening met een 5.6 als rapportcijfer vergelijkbaar met andere gemeenten van 100.000-200.000 inwoners¹⁴. Zo krijgt bijvoorbeeld Arnhem een 5.6, 's Hertogenbosch een 6.0 en Apeldoorn een 5.7. In een andere recente studie¹⁵ blijkt de waardering een 6.1 te zijn (benchmark: 6.3). Overigens geeft een evaluatieonderzoek bedrijvenloket uit 2004¹⁶ een (veel) gunstiger beeld met een gemiddeld rapportcijfer van 7.2 voor de gemeentelijke dienstverlening.

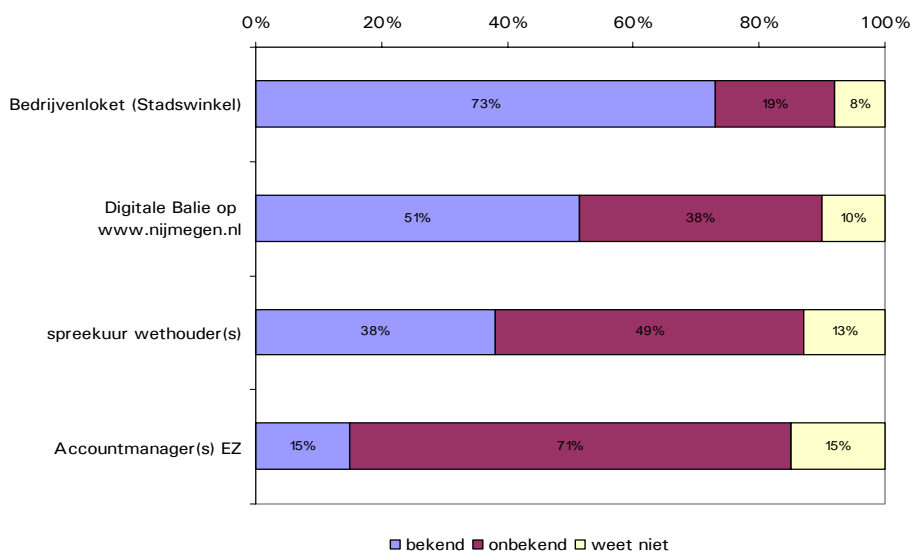
¹⁴ Benchmark Gemeentelijk Ondernemingsklimaat 2005, Ministerie van Economische Zaken.

¹⁵ Verbeter- en Innovatieprogramma EZ, TNS Nipo, juli 2006

¹⁶ Een jaar bedrijvenloket, een evaluatie, gemeente Nijmegen, oktober 2004.

Is men bekend met contactmogelijkheden met de gemeente Nijmegen?

Niet alle, speciaal voor bedrijven en instellingen ingerichte, contactmogelijkheden met de gemeentelijke organisatie zijn even bekend.

Figuur 3-4 Bekendheid met contactmogelijkheden gemeente Nijmegen (in % vestigingen)

Met name het gemeentelijke bedrijvenloket is gekend door zo'n 73% van de Nijmeegse vestigingen. De Digitale Balie op internet: 51% bekend, spreekuur bestuurders: 38%, contactmogelijkheid accountmanagement 15%. Bijna 71% geeft aan de gemeentelijke accountmanagers niet te kennen.

Wat is de algemene waardering van vergunningstrajecten?

Nijmeegse bedrijven en instellingen die vanwege vergunningstrajecten contacten hadden met de gemeente oordelen kritisch over de gemeentelijke dienstverlening in deze. Deze uitkomsten zijn overigens niet gecontroleerd op resultaat van de aanvraag: onbekend is gebleven of de betreffende respondenten de gevraagde vergunning hebben verkregen. Uit de gemeentelijke Bedrijvenpeiling 1997¹⁷ bleek dat de aanleiding voor ontevredenheid vaak bij het resultaat ligt: men krijgt bijvoorbeeld geen medewerking, of de vergunning wordt geweigerd. Daarna pas komen factoren die met de wijze van werken te maken hebben. Belangrijke aspecten voor de ondernemer, bijvoorbeeld korte doorlooptijd en onderlinge afstemming van processen zijn vooral gerelateerd aan de BackOffice, waar de afhandeling in de praktijk plaatsvindt. De gepresenteerde resultaten dienen vooral ter indicatie: de aantallen respondenten zijn dermate laag dat de resultaten statistisch verminderd betrouwbaar zijn. Zie voor nader toelichting de bijlage.

¹⁷ Bedrijvenpeiling 1997, gemeente Nijmegen, april 1998

Tabel 3-2 Indicatie algemene waardering vergunningentraject en belangrijkste redenen ontevredenheid¹⁸

	<i>bouwvergunning</i> (110 respondenten)	<i>milieuvergunning</i> (91 respondenten)	<i>parkeervergunning</i> (132 respondenten)	<i>andere vergunning</i> (112 respondenten)
totaaloordeel	5,1	6,4	5,6	5,5
redenen ontevredenheid	trage afhandeling		tarief onredelijk	slechte communicatie over vergunning
	slechte communicatie over vergunning		slechte communicatie over vergunning	

Op de ervaringen rond milieuvergunningen na, gewaardeerd met een gemiddeld rapportcijfer van 6.4, worden onvoldoendes gegeven voor de diverse vergunningstrajecten. Bouwvergunningstrajecten krijgen gemiddeld een 5.1, parkeervergunningen een 5.6 en andere vergunningen een 5.5.

Gevraagd is ook naar de achterliggende redenen van ontevredenheid.

- **Bouwvergunning:** trage afhandeling en slechte communicatie over de vergunning. Overigens bedraagt de gemiddelde afhandelingsduur van bouwvergunningen in Nijmegen 8,1 weken, veel sneller dan het gemiddelde van 12,1 weken voor de G30¹⁹.
- **Parkeervergunning:** gemeentelijk tarief onredelijk en slechte communicatie over de vergunning.

Wat is de algemene waardering van andere gemeentelijke dienstverlening?

Ook over andere soorten van gemeentelijke dienstverlening (naast vergunningverlening) oordelen bedrijven en instellingen kritisch. Ook hier zijn de resultaten niet gecontroleerd op resultaat²⁰, en zijn de gepresenteerde resultaten vooral indicatief: de aantallen respondenten zijn dermate laag dat de resultaten wat verminderd betrouwbaar zijn.

Tabel 3-3 Indicatie algemene waardering gemeentelijke dienstverlening en belangrijkste redenen ontevredenheid²¹

	<i>bestemmingsplan</i> (178 respondenten)	<i>milieuzaken</i> (221 resp.)	<i>verkeerszaken</i> (178 respondenten)	<i>vestigings mogelijkheden</i> (82 respondenten)
totaaloordeel	5,5	6,6	5,2	5,9
redenen ontevredenheid	trage afhandeling		onvoldoende meedenken	moeilijk bereiken juiste persoon
	onvoldoende meedenken			onvoldoende meedenken

¹⁸ Gebaseerd op relatief lage aantallen respondenten

¹⁹ Benchmark Gemeentelijk Ondernemingsklimaat 2005, thematische rapportage eindmeting, Ministerie van Economische Zaken, mei 2005; cijfer 2003

²⁰ Uit de gemeentelijke Bedrijvenpeiling 1997 bleek dat de aanleiding voor ontevredenheid vaak bij het resultaat ligt: men krijgt bijvoorbeeld geen medewerking, of de vergunning wordt geweigerd. Daarna pas komen factoren die met de wijze van werken te maken hebben.

²¹ Gebaseerd op relatief lage aantallen respondenten

Op de ervaringen rond milieuzaken na, gewaardeerd met een gemiddeld rapportcijfer van 6.6, worden onvoldoendes gegeven voor dienstverlening.

Bestemmingsplantrajecten krijgen gemiddeld een 5.5, verkeerszaken een 5.2 en dienstverlening rond vestigingsmogelijkheden een 5.9.

Ook hier is gevraagd naar de achterliggende redenen van ontevredenheid.

- Bestemmingsplan: trage afhandeling en onvoldoende meedenken.
- Verkeerszaken: onvoldoende meedenken.
- Vestigingsmogelijkheden: bereiken juiste persoon en onvoldoende meedenken.

Tabel 3-4 Algemene waardering gemeentelijke dienstverlening en belangrijkste redenen ontevredenheid²²

	<i>grondverkoop</i>	<i>belastingen</i>	<i>precario</i>
	<i>(63 respondenten)</i>	<i>(184 respondenten)</i>	<i>(50 respondenten)</i>
totaaloordeel	4,8	5,1	4,6
redenen ontevredenheid	moeilijk bereiken juiste persoon	trage afhandeling	trage afhandeling
	trage afhandeling	onvoldoende meedenken	onvoldoende meedenken
	onvoldoende meedenken		

De ervaringen rond grondverkoop (4.8), gemeentelijke belastingen (5.1) en precario (4.6) zijn het minst gunstig. Achterliggende redenen van ontevredenheid zijn als volgt.

- Grondverkoop: moeilijk bereiken juiste persoon, trage afhandeling en onvoldoende meedenken.
- Belastingen en precario: trage afhandeling en onvoldoende meedenken.

3.6 Gewenste prioriteiten gemeentelijk economisch beleid

Op welke onderdelen van economisch beleid zou de gemeente Nijmegen het best kunnen inzetten?

In de top 7 van gewenste prioriteiten qua gemeentelijk economisch beleid komen vooral de thema's stimuleren van kennisuitwisseling (14% van de gegeven antwoorden), het versterken van de detailhandel (12%) en aandacht voor het stadscentrum (12%) naar voren.

²² Gebaseerd op relatief lage aantallen respondenten

Tabel 3-5 Gewenste prioriteiten gemeentelijk economisch beleid

<i>Prioriteit</i>	<i>Thema economisch beleid</i>
1.	Stimuleren kennisuitwisseling
2.	Detailhandel versterken
3.	Stadscentrum
4.	Beroepsbevolking
5.	Medische- en gezondheidsector
6.	Revitalisering
7.	Kenniseconomie

Zaken als acquisitie, Koers West en nieuwe werklocaties zijn minder genoemd. Verkeer, parkeren en bereikbaarheidsproblemen, imago, citymarketing en toerisme en de gemeentelijke regelgeving, sociale lasten en het serviceniveau van de gemeente krijgen een lage prioriteit. In 1997²³ ging het vooral om de thema's bereikbaarheid, parkeerbeleid, criminaliteit en veiligheid, meedenken met bedrijven en het imago van de stad.

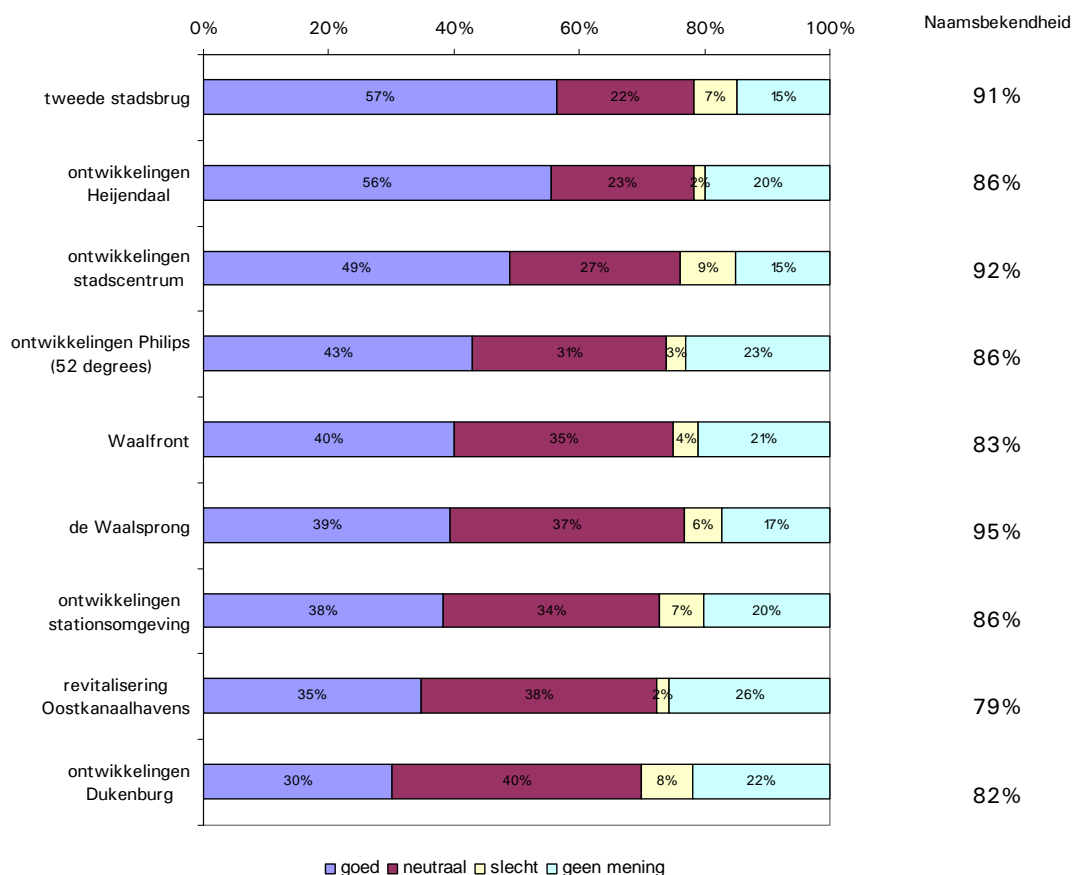
3.7 Kennis en waardering stedelijke projecten en beleidsinitiatieven

Naamsbekendheid en waardering projecten

De naamsbekendheid van actuele ruimtelijke projecten in de stad is hoog. Uitschieters zijn de Waalsprong (stedelijke VINEX-uitbreidingen aan de noordzijde van de Waal), ontwikkelingen in het stadscentrum (de herontwikkeling Plein 1944, aanpak van ringstraten en nieuwe parkeergarages) de 2^e stadsbrug (een geplande verkeersbrug over de Waal aan de westzijde van Nijmegen). Maar ook andere projecten zijn zeer bekend.

De tweede stadsbrug en de ontwikkelingen rond Heijendaal (grootschalige nieuwbouw van universiteit, ziekenhuis en HBO-scholen) vallen als stedelijke projecten in goede aarde, een ruime meerderheid waardeert deze als goed (respectievelijk 57% en 56%).

²³ Bedrijvenpeiling Nijmegen 1997, gemeente Nijmegen, april 1998

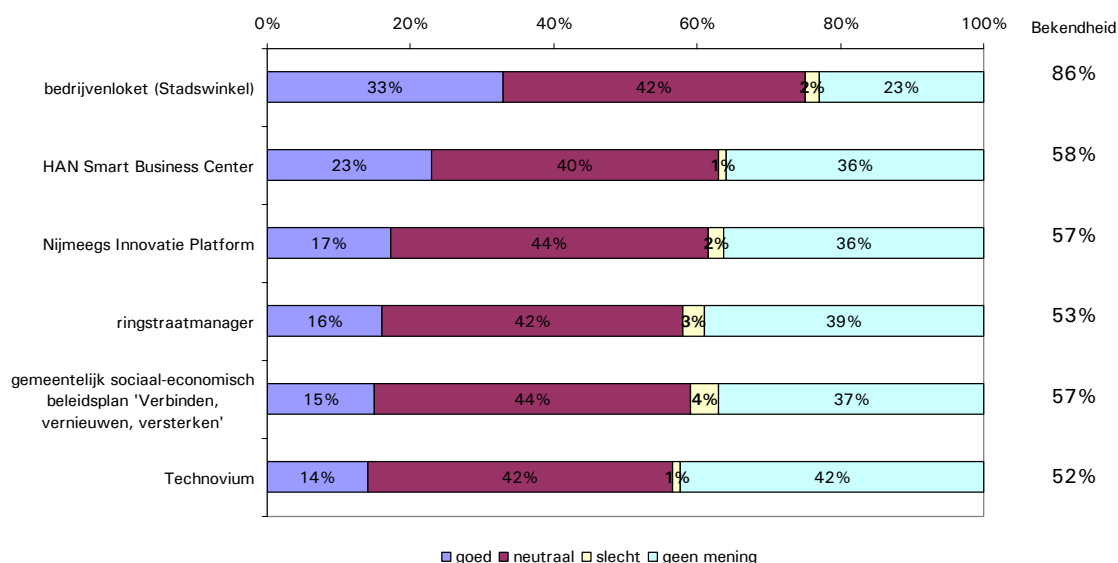
Figuur 3-5 Naamsbekendheid en waardering stedelijke projecten (in % vestigingen)

Ook de genoemde projecten in het stadscentrum worden overwegend positief gewaardeerd (49% positief). Toch is hierover 9% kritisch, net als over de ontwikkelingen in Dukenburg (het betreft de uitbreiding van stadsdeelcentrum Dukenburg en het plan Hart voor Dukenburg, 8% geeft aan 'slecht plan'), en de stationsomgeving (7%, betreft vestiging onderwijscluster ROC en muziekcentrum Doornroosje).

Naamsbekendheid en waardering beleidsinitiatieven

Over een aantal relevante beleidsinitiatieven zijn bedrijven en instellingen minder uitgesproken. De naamsbekendheid ligt lager dan bij ruimtelijke projecten, met uitzondering van het gemeentelijk bedrijvenloket (een fysieke servicedesk speciaal voor zakelijke klanten van de gemeente). De genoemde initiatieven zijn bij minstens de helft van de bedrijven en instellingen bekend.

Figuur 3-6 Naamsbekendheid en waardering beleidsinitiatieven (in % vestigingen)

Velen geven een neutrale waardering of hebben geen mening. Negatieve waarderingen komen relatief weinig voor.

Het bedrijvenloket wordt door 33% goed gewaardeerd, het HAN Smart Business Center (een netwerk van regionale ondernemers en Hogeschool Arnhem Nijmegen die samen kennis ontwikkelen, uitwisselen en gebruiken om het Midden en Klein Bedrijf te versterken) door 23%.

Het Nijmeegs Innovatie Platform (samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheid in Nijmegen en omgeving gericht op meer ondernemerschap en innovatie) is door 17% positief en door 44% neutraal gewaardeerd.

Een 'ringstraatmanager' is m.i.v. april 2006 aangesteld om de Nijmeegse binnenstedelijke ringstraten (aanloopstraten) nog aantrekkelijker te maken, meer klanten te trekken en het economisch functioneren te verbeteren. In dat licht is de naamsbekendheid van 53% relatief hoog te noemen.

Het minst bekend en (in relatieve zin) wat lager gewaardeerd is Technovium, een onderwijscentrum waar beroepsonderwijs en technische bedrijvigheid in de regio Nijmegen vorm en inhoud geven aan innovatief beroepsonderwijs.

4 Bedrijfsomgeving, criminaliteit en veiligheid

4.1 Algemene waardering bedrijfsomgeving

Met bedrijfsomgeving bedoelen we de omgeving van het pand van de onderneming of instelling. Het gaat bijvoorbeeld om zaken als beheer en onderhoud van de omgeving, bereikbaarheid en criminaliteit.

Wat is de algemene waardering voor de bedrijfsomgeving ?

Gemiddeld genomen geven bedrijven een 6.8 aan hun directe bedrijfsomgeving, een ruime voldoende. Van het totaal geeft 9% een 9 of 10 als rapportcijfer, 74% geeft een rapportcijfer van 6, 7 of 8. Voor wat betreft onvoldoendes geeft 15% een 3, 4 of 5 en 2% geeft een 1 of 2 als cijfer. De vergelijking met eerder (Nijmeegs) onderzoek is wat lastig vanwege een verschil in meetmethode; in 1997 was "een ruime meerderheid van 67% tevreden of zeer tevreden met de directe omgeving van het bedrijf".

Tabel 4-1 Rapportcijfer voor algemene waardering bedrijfsomgeving, naar bedrijfsactiviteit en naar bedrijfsgrootte (aantal werknemers)

	<i>Rapportcijfer bedrijfsomgeving</i>
<i>Bedrijfsactiviteit</i>	
goederen en vrachtvervoer georiënteerd	6,9
commercieel- consumentgericht	6,2
kantoren	7,0
verzorging, (semi)overheid	7,2
<i>Aantal werknemers</i>	
tot en met 2 werknemers	6,8
3 tot 10 werknemers	6,5
11 tot 50 werknemers	6,9
51 tot 100 werknemers	6,6
meer dan 100 werknemers	7,1
<i>Totaal Nijmegen</i>	6.8

Er zijn geen duidelijke verschillen in waardering tussen verschillende typen bedrijven en instellingen of tussen de verschillende grootteklassen. Commercieel- consumentgerichte vestigingen blijven met een rapportcijfer van 6,2 voor de bedrijfsomgeving wat achter. Bedrijven aan huis waarderen hun woon/werkomgeving in Nijmegen positief.

Tabel 4-2 Algemene waardering bedrijfsomgeving naar werkgebied

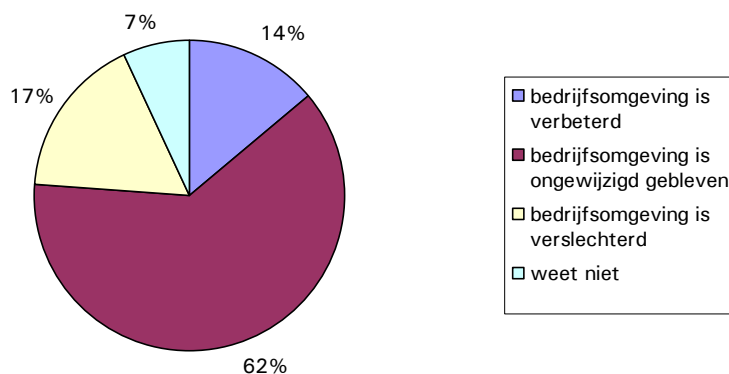
<i>Werkgebied</i>	<i>Rapportcijfer bedrijfsomgeving</i>
Bijsterhuizen	7,7
binnenstadskern	5,9
Brabantse Poort	7,0
De Grift	7,1
Heijendaal	7,1
Omg SDC Dukenburg	6,2
Omg Winkelsteeg	6,7
Omg WKS	6,5
NOK	6,6
rest van de stad	6,9
singelgebied	7,1
stationsomgeving	6,4
<i>totaal Nijmegen</i>	<i>6,8</i>

Met name op het bedrijventerrein Bijsterhuizen wordt de bedrijfsomgeving goed gewaardeerd (bovengemiddelde score 7.7), terwijl de waardering in de binnenstadskern met een 5.9 als enige onvoldoende scoort. Het gaat daarbij niet zozeer om de fysieke omgeving, mede gezien de algehele upgrading die de Nijmeegse binnenstad recentelijk heeft ondergaan onder de noemer Centrum 2000, maar om andere aspecten. Meer hierover in de paragraaf 'deelaspecten bedrijfsomgeving'.

4.2 Ontwikkeling bedrijfsomgeving

Is uw directe bedrijfsomgeving t.o.v. het afgelopen jaar verbeterd, ongewijzigd gebleven of verslechterd?

De grote meerderheid geeft aan dat de bedrijfsomgeving ongewijzigd is gebleven. Er zijn daarnaast meer bedrijven en instellingen die aangeven dat de bedrijfsomgeving is verslechterd (17%) dan aangeven dat de situatie is verbeterd (14%). Door jaarlijkse vervolgmetingen kan ook hier deze ontwikkeling in verder perspectief worden gezet.

Figuur 4-1 Ontwikkeling directe bedrijfsomgeving het afgelopen jaar (in % vestigingen)

Werklocaties in Nijmegen waar vestigingen bovengemiddeld aangeven dat de bedrijfsomgeving is verbeterd zijn de bedrijventerreinen Bijsterhuizen, WKS en NOK en Brabantse Poort. In de Binnenstadskern is vaker aangegeven dat de situatie is verslechterd.

4.3 Belang en waardering deelaspecten bedrijfsomgeving

Aan bedrijven en instellingen zijn 12 aspecten van de bedrijfsomgeving voorgelegd met de vraag om belang en waardering aan te geven.

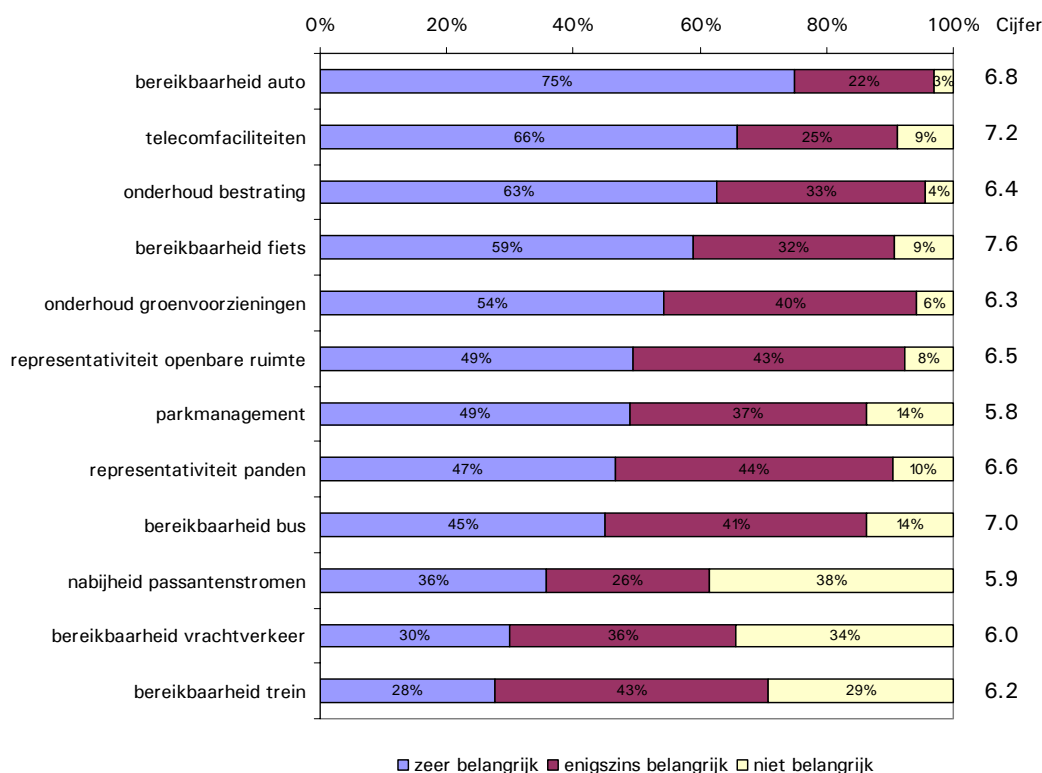
Welke deelaspecten van de bedrijfsomgeving zijn belangrijk, hoe worden verschillende deelaspecten gewaardeerd?

Autobereikbaarheid en telecomfaciliteiten worden in de breedte zeer belangrijk gevonden. Ook de bereikbaarheid per fiets scoort hoog. De bereikbaarheid per vrachtverkeer, de nabijheid van passantenstromen en bereikbaarheid per trein zijn minder belangrijke onderdelen van de bedrijfsomgeving. Kennelijk zijn deze meer voor specifieke groepen bedrijven en instellingen van belang.

Tabel 4-3: Belang deelaspecten bedrijfsomgeving naar bedrijfsactiviteit

<i>Bedrijfsactiviteit</i>	<i>Belangrijkste deelaspecten bedrijfsomgeving</i>
goederen en vrachtvervoer georiënteerd	1. bereikbaarheid voor vrachtverkeer 2. telecomfaciliteiten 3. bereikbaarheid per auto
commercieel- consumentgericht	1. nabijheid van passantenstromen 2. bereikbaarheid voor vrachtverkeer 3. representativiteit panden
kantoren	1. telecomfaciliteiten 2. bereikbaarheid per trein 3. representativiteit openbare ruimte
verzorging, (semi)overheid	1. bereikbaarheid per bus 2. bereikbaarheid per fiets 3. beheer en onderhoud groenvoorzieningen

Daar waar de bedrijfsomgeving als geheel een 6.8 krijgt als rapportcijfer scoren ook de deelaspecten voldoende, op een tweetal na. Het best gewaardeerd is de bereikbaarheid per fiets, het minst gewaardeerd parkmanagement (samenwerking tussen ondernemers gericht op gezamenlijk beheer van panden, beveiliging etc.) en de nabijheid van passantenstromen.

Figuur 4-2 Belang en waardering deelaspecten bedrijfsomgeving

De binnenstadskern waardeert de bedrijfsomgeving als geheel als enige onvoldoende, een 5.9. Dat blijkt met name te zitten in de waardering voor bereikbaarheid per auto (5.4) en - voor vrachtverkeer (5.8) en in onderlinge samenwerking tussen bedrijven voor wat betreft de bedrijfsomgeving (5.9 voor parkmanagement). Ook wordt beheer en onderhoud van groenvoorzieningen als onvoldoende gewaardeerd (5.9). Alle andere deelaspecten scoren wel voldoende. Ook in 1997²⁴ was de ontevredenheid over omgevingskenmerken het grootst in het Centrum van de stad, vanwege verkeersaspecten en representativiteit en kwaliteit van de omgeving.

Kijken we naar de waardering van deelaspecten door de verschillende sectoren dan valt op dat de sector 'commercieel-consumentgericht' over (bijna) de gehele linie een lager rapportcijfer geeft. Echter, op de voor hen belangrijke nabijheid van passantenstromen wordt een (bovengemiddelde) 6.3 gegeven.

De sector 'goederen- en vrachtvervoer georiënteerd' is positief over bereikbaarheid per auto en vrachtverkeer en geeft enigszins ondergemiddelde cijfers voor zaken als representativiteit openbare ruimte en bereikbaarheid per fiets of openbaar vervoer. Kantoren geven bovengemiddelde cijfers voor bijvoorbeeld representativiteit van panden in de bedrijfsomgeving, het beheer van groen en telecomfaciliteiten, en zijn kritisch ten aanzien van bereikbaarheid voor vrachtverkeer en de nabijheid van passantenstromen. De sector 'verzorging, (semi)overheid' tenslotte geeft neutrale tot bovengemiddelde

²⁴ Bedrijvenpeiling Nijmegen 1997, gemeente Nijmegen, april 1998

rapportcijfers, vooral positief op het gebied van bereikbaarheid en representativiteit openbare ruimte.

4.4 Knelpunten in de bedrijfsomgeving

Welk probleem in de bedrijfsomgeving zou de gemeente met voorrang moeten aanpakken?

Prioriteiten zijn vooral gelegd bij problemen op het gebied van bereikbaarheid (vooral in werkgebied De Grift), milieuhinder (omgeving Westkanaaldijk) en veiligheid (meerdere werkgebieden). In 1997⁵ kwam in dit verband de kwaliteit van de openbare ruimte veel sterker naar voren, nu minder pregnant. Maar ook destijds gaven bedrijven en instellingen prioriteit aan verkeersaspecten en veiligheid en criminaliteit.

Tabel 4-4 Prioriteiten aanpak problematiek bedrijfsomgeving²⁶

	Bijsterhuizen	binnenstadskern	Brabantse Poort	De Grift	Heijendaal	Omg SDC Dukenburg	Omg Winkelsteeg	Omg Westkanaaldijk	NOK	rest van de stad	singelgebied	stationsomgeving
bereikbaarheid				veel vaker genoemd	vaker genoemd							
parkeren	vaker genoemd			vaker genoemd			vaker genoemd	vaker genoemd				
milieuhinder								veel vaker genoemd	vaker genoemd			
veiligheid			vaker genoemd	vaker genoemd	vaker genoemd		vaker genoemd		vaker genoemd		vaker genoemd	vaker genoemd
openbare ruimte	vaker genoemd		vaker genoemd	vaker genoemd								
overig				vaker genoemd	vaker genoemd				veel vaker genoemd			

Legenda

veel vaker genoemd	veel vaker genoemd
vaker genoemd	vaker genoemd
gemiddeld	gemiddeld
minder genoemd	minder genoemd
veel minder genoemd	veel minder genoemd

In de bovenstaande figuur is aangegeven of bepaalde prioriteiten extra of juist verminderd spelen in de verschillende werkgebieden. Opvallend is de bovengemiddeld scorende categorie 'overig' in Noord en Oostkanaalhavens. Hierin zijn bijvoorbeeld prioriteiten aangegeven op het gebied van de beoogde nieuwe stadsbrug ("geef zekerheid over het

²⁵ Bedrijvenpeiling Nijmegen 1997, gemeente Nijmegen, april 1998

²⁶ donkerrood: 2 standaarddeviaties boven het gemiddelde, roze 1 standaarddeviatie boven het gemiddelde, wit neutrale score, lichtgroen 1 standaarddeviatie onder het gemiddelde, donkergroen 2 standaarddeviaties onder het gemiddelde

stadsbrugverhaal”), de uitstraling en representativiteit van het bedrijventerrein (“uitstraling verbeteren” en “handhaving groene omgeving, bosgebied”), laden en lossen (“hinder laden/lossen op openbare weg”) en handhaving bestemmingsplan (“handhaaf het bestemmingsplan, er komt teveel autoverkoop en detailhandel”).

Ervaart uw organisatie specifieke knelpunten in de directe bedrijfsomgeving?

Ter aanvulling op het bovenstaande is (nogmaals) gevraagd naar specifieke knelpunten. Ruim een derde deel (36%) ondervindt geen problemen. Het meest genoemd zijn:

1. parkeerproblemen;
2. verkeersproblemen;
3. aanpak van zwerfvuil.

In mindere mate is hinder door wegwerkzaamheden genoemd. In de volgende tabel zijn de werkgebieden aangegeven waar veelgenoemde knelpunten in dat gebied duidelijk bovengemiddeld zijn gemeld.

Tabel 4-5 Knelpunten in de bedrijfsomgeving naar werkgebied (bovengemiddeld genoemd)

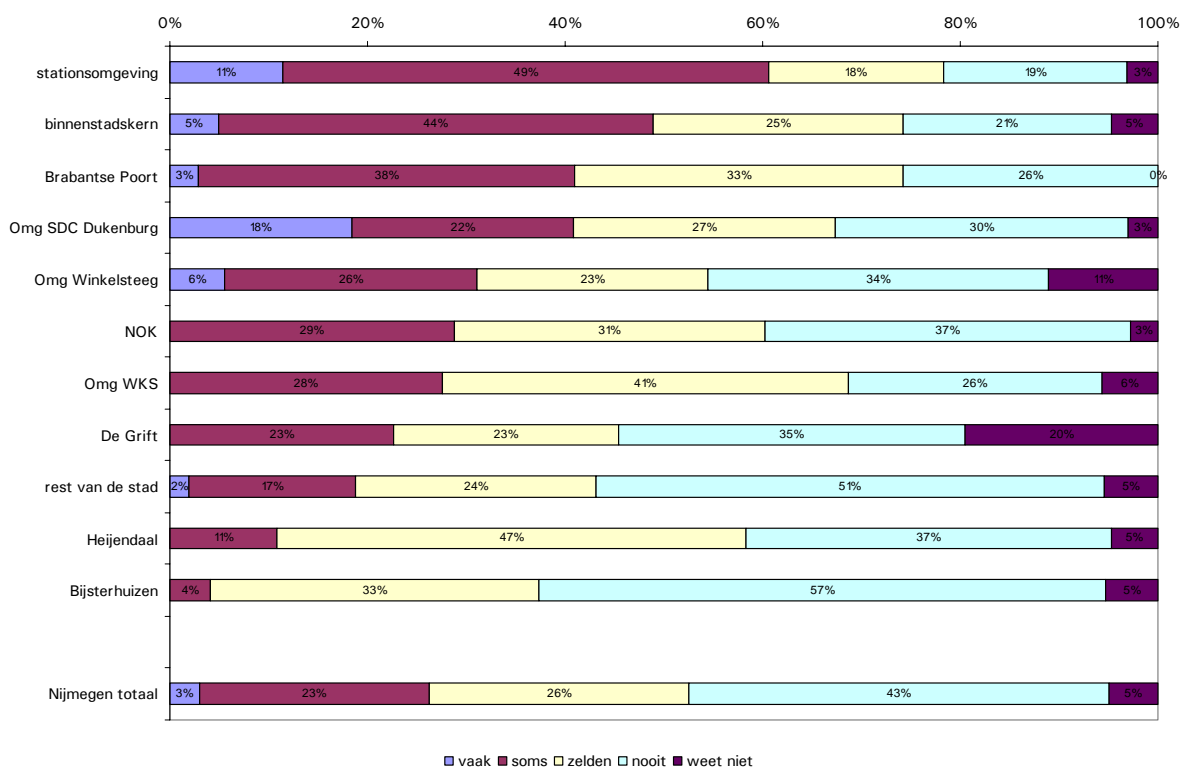
<i>Knelpunt bedrijfsomgeving</i>	<i>Werkgebied</i>
parkeerproblemen	stationsomgeving, binnenstadskern, singelgebied
verkeers- en bereikbaarheidsproblemen	De Grift, Heijendaal, SDC Dukenburg, Bijsterhuizen
aanpak zwerfvuil	singelgebied
hinder wegwerkzaamheden	Heijendaal, Omg SDC Dukenburg, NOK
(sociale) veiligheid, criminaliteit	singelgebied, stationsomgeving

Enige voorbeelden van genoemde verkeers- en bereikbaarheidsproblemen zijn: “verkeersdrukke, onbereikbaarheid door files voor Waalbrug”, “drukke Hogelandseweg; laden/lossen levert problemen op”, en “openbaar vervoer: slechts 2 buslijnen door Lindenholt”. Genoemd onder de noemer sociale veiligheidsproblemen zijn bijvoorbeeld: “junks, daklozencentrum MFC”, “veel inbraken, verlaten omgeving en half leegstaand pand” en “vandalisme”.

4.5 Criminaliteit en veiligheid

Voelt u of ander personeel zich wel eens onveilig in (de omgeving van) uw vestiging?

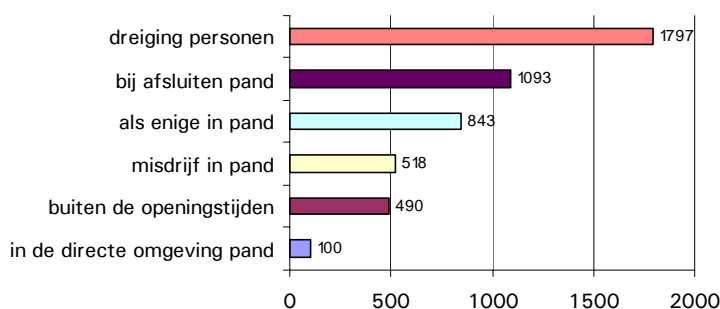
Zo’n 43% voelt zich nooit onveilig. Een gevoel van onveiligheid is door 26% van de Nijmeegse bedrijven en instellingen aangegeven, waarbij een kleine 3% aangeeft dat dit vaak speelt. Vooral de Stationsomgeving, binnenstadskern, Brabantse Poort en Stadsdeelcentrum Dukenburg zijn in de beleving vaker onveilig. Bij de laatste voelt het personeel van 18% van de vestigingen zich vaak onveilig. Op verspreide locaties (overige stad) en vooral Heijendaal en Bijsterhuizen voelt men zich veel minder onveilig.

Figuur 4-3 Mate van onveiligheidsgevoelens naar werkgebied (in % vestigingen)

In welke situatie voelde u of ander personeel zich wel eens onveilig?

Door de vestigingen waar het personeel zich wel eens onveilig voelt zijn meerdere achterliggende redenen en situaties genoemd. Het meest genoemd is de aanwezigheid van personen in of bij de werklocatie waar dreiging vanuit gaat. Ook voelt de situatie bij het afsluiten van het pand of het alleen aanwezig zijn in het pand vaak onveilig aan.

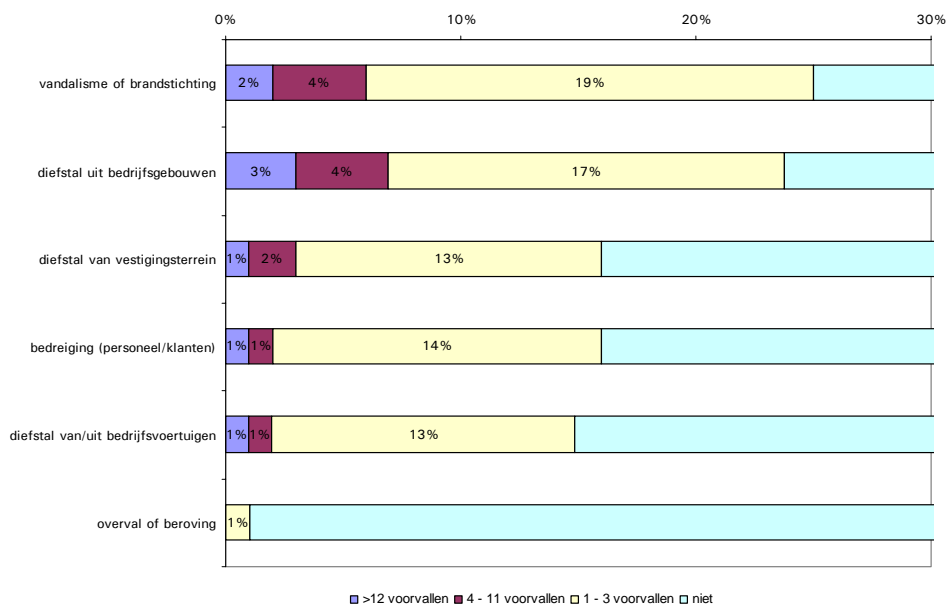

Figuur 4-4 Achtergronden onveiligheidsgevoel (aantal keren genoemd)

Is uw vestiging de afgelopen 12 maanden getroffen door een van de volgende vormen van criminaliteit?

Bijna de helft (48 %) van de vestigingen heeft aangegeven het afgelopen jaar (periode medio 2005-medio 2006) slachtoffer te zijn geworden van criminele handelingen.

Figuur 4-5 Slachtofferschap naar vormen van criminaliteit (% gegeven antwoorden)

Vooraf vandalisme en brandstichting en diefstal uit bedrijfsgebouwen zijn vaak gemeld. Minst gemelde categorie is overval of beroving.

Als we kijken naar de verschillende werkgebieden dan valt Bijsterhuizen in positieve zin op. Hier geven bedrijven aan minder dan gemiddeld slachtoffer te zijn de afgelopen 12 maanden. De binnenstadskern, Brabantse Poort, Noord- en Oostkanaalhavens, het singelgebied en de stationsomgeving laten ongunstiger cijfers zien.

Tabel 4-6 Bovengemiddeld voorkomende delicten naar werkgebied²⁷

	Bijsterhuizen	binnenstadskern	Brabantse Poort	De Grift	Heijendaal	Omg SDC Dukenburg	Omg Winkelsteeg	Omg Westkanaaldijk	NOK	rest van de stad	singelgebied	stationsomgeving
diefstal uit bedrijfsgebouwen	ondergemiddeld voorkomend	bovengemiddeld voorkomend	bovengemiddeld voorkomend	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	bovengemiddeld voorkomend	gemiddeld	bovengemiddeld voorkomend	ondergemiddeld voorkomend	gemiddeld	ondergemiddeld voorkomend
diefstal van vestigingsterrein	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	bovengemiddeld voorkomend	bovengemiddeld voorkomend	gemiddeld	bovengemiddeld voorkomend	bovengemiddeld voorkomend
diefstal van/uit bedrijfsvoertuigen	gemiddeld	gemiddeld	bovengemiddeld voorkomend	bovengemiddeld voorkomend	bovengemiddeld voorkomend	ondergemiddeld voorkomend	gemiddeld	gemiddeld	bovengemiddeld voorkomend	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
bedreiging (personeel/klanten)	ondergemiddeld voorkomend	bovengemiddeld voorkomend	gemiddeld	ondergemiddeld voorkomend	gemiddeld	bovengemiddeld voorkomend	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	bovengemiddeld voorkomend	bovengemiddeld voorkomend
overval of beroving	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld
vandalisme of brandstichting	ondergemiddeld voorkomend	bovengemiddeld voorkomend	bovengemiddeld voorkomend	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	ondergemiddeld voorkomend	gemiddeld	gemiddeld	gemiddeld	bovengemiddeld voorkomend	bovengemiddeld voorkomend

Legenda

bovengemiddeld voorkomend

gemiddeld

ondergemiddeld voorkomend

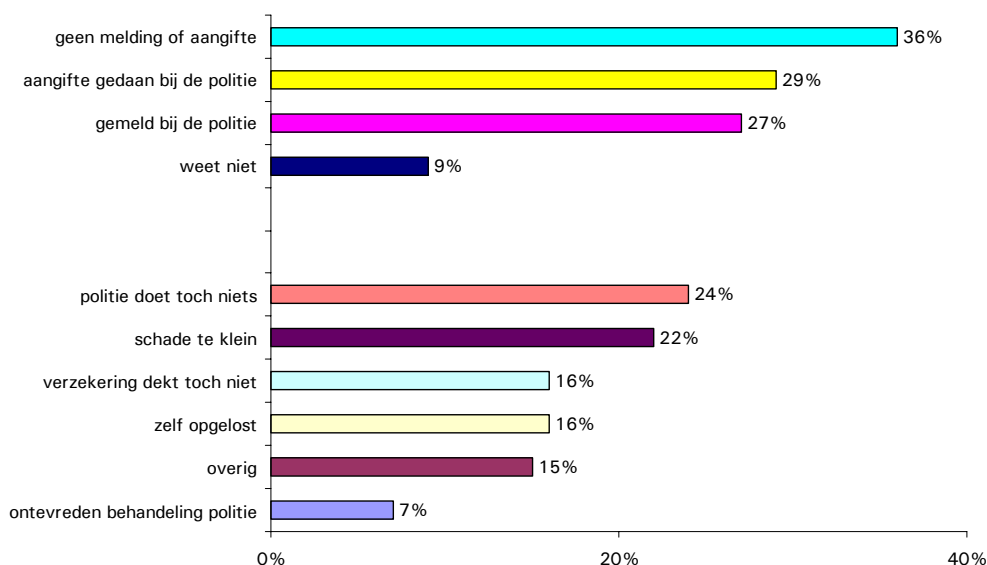

In de bovenstaande figuur is aangegeven of bepaalde delicten extra of juist verminderd zijn vermeld in de verschillende werkgebieden.

Is de politie over het laatste voorval dat plaatsvond in kennis gesteld of is aangifte gedaan? Waarom is de politie niet in kennis heeft gesteld van het voorval?

Van de vestigingen die de afgelopen 12 maanden getroffen zijn door criminaliteit heeft 56% de politie in kennis gesteld of heeft aangifte gedaan. Een kleine 36% deed dat niet. De belangrijkste redenen om geen aangifte of melding te doen zijn de overtuiging dat de politie toch niets doet of dat de schade te klein is.

²⁷ donkerrood: 1 standaarddeviatie boven het gemiddelde, wit neutrale score, donkergroen 1 standaarddeviatie onder het gemiddelde

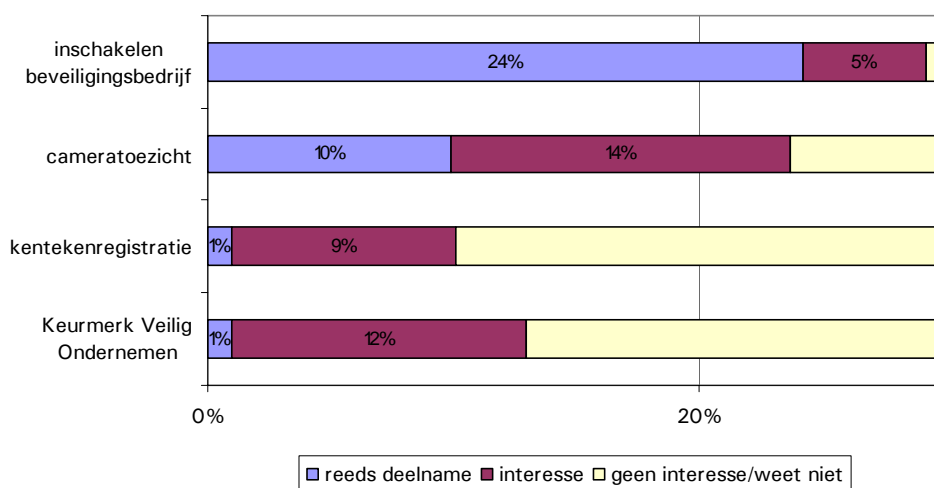

Figuur 4-6 Aangifte- of meldingsbereidheid & redenen om geen aangifte of melding te doen (in% vestigingen).

In de categorie ‘overige redenen’ vallen bijvoorbeeld verzekeringstechnische redenen, het risico op negatieve publiciteit of de angst voor een wraakactie van de dader.

Neemt uw vestiging deel aan, of is er interesse voor een van de vormen van (collectieve) criminaliteitspreventie?

Het inschakelen van een beveiligingsbedrijf is het meest aangegeven preventiemiddel (24% van de vestigingen), gevolgd door cameratoezicht (10% van de vestigingen). De meeste belangstelling gaat uit naar cameratoezicht en het Keurmerk Veilig Ondernemen.

Figuur 4-7 Deelname of interesse criminaliteitspreventie (in % vestigingen)

Bijsterhuizen blijkt bovengemiddeld actief op het gebied van preventie, zo worden 9 op de 10 vestigingen beveiligd door een professioneel bedrijf. Opmerkelijk is dat 15% van de vestigingen kentekenregistratie voert.

Belangstelling voor collectieve criminaliteitspreventie bestaat vooral in de binnenstadskern en in de werkgebieden NOK, Omgeving Westkanaaldijk, De Grift en de Brabantse Poort.

Tabel 4-7 Deelname of interesse criminaliteitspreventie naar werkgebied (bovengemiddeld voorkomend)

<i>Preventiemiddel</i>	<i>Bovengemiddelde deelname</i>	<i>Bovengemiddelde belangstelling</i>
Beveiligingsbedrijf Cameratoezicht	Bijsterhuizen, Omg Westkanaaldijk Bijsterhuizen, SDC Dukenburg, Brab. Prt., NOK	De Grift, NOK, Brab. Prt. binnenstadskern, NOK, Omg Westkanaaldijk, De Grift
Kentekenregistratie	Bijsterhuizen (14%)	Omg WKS, De Grift, Brab. Prt., NOK
Keurmerk Veil. Ond.	Bijsterhuizen (13%)	Brab. Prt., Omg Wk.dijk, SDC Dukenburg

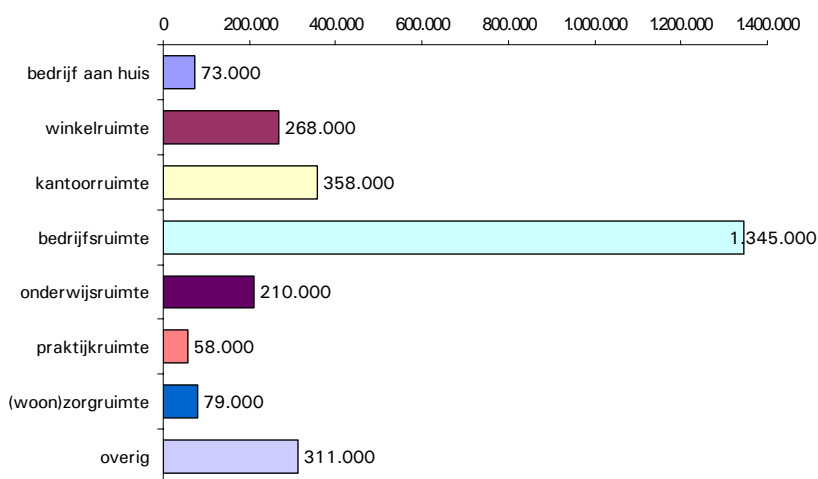
5 Huisvesting, ruimtevrage, arbeidsmarkt en innovatie

5.1 Algemene waardering huisvesting

Bestaande situatie huisvesting (eigen pand)

Van de ca. 7.000 vestigingen beschouwen zich 2.650 als bedrijf aan huis. Winkelruimten, kantoorruimten en bedrijfsruimten zijn in aantal vestigingen ongeveer gelijkwaardige categorieën (1.000-1.200 vestigingen). Praktijkruimten en overige ruimten komen met rond 400 vestigingen minder voor.

Figuur 5-1 Bedrijven en instellingen naar oppervlakte (in m²)

In de enquête zijn ook vragen gesteld over ruimtegebruik en huisvestingsplannen. Vermeldenswaardig daarbij is dat enkele grote bedrijven/instellingen niet of slechts ten dele gerepsondeerd hebben. Bij berekeningen van totaalcijfers over marktopname, ruimtegebruik en ruimtewensen werkt dit sterk door, met name in de betreffende werkgebieden. Mede om deze reden zijn deze cijfers als indicatief aangemerkt. In oppervlakte gemeten is het beeld wat betreft het type bedrijfsruimte (ondanks deze slag om de arm) radicaal anders. Met kop en schouders is de categorie bedrijfsruimte de grootste groep (de helft van het oppervlak). Kantoorruimte is op afstand tweede, gevolgd door winkelruimte en overige ruimte. Bedrijven aan huis zijn bij 38% van de vestigingen goed voor 3% van het oppervlak.

Wat is de algemene waardering voor de huisvesting?

Nijmeegse vestigingen geven hun huisvesting met een 7.1 een ruime voldoende.

Tabel 5-1 Rapportcijfer voor algemene waardering huisvesting, naar bedrijfsactiviteit en naar bedrijfsgrootte (aantal werknemers)

	<i>Rapportcijfer huisvesting</i>
<i>Bedrijfsactiviteit</i>	
goederen en vrachtvervoer georiënteerd	7,1
commercieel- consumentgericht	6,9
kantoren	7,4
verzorging, (semi)overheid	7,3
<i>Aantal werknemers</i>	
tot en met 2 werknemers	7,2
3 tot 10 werknemers	7,0
11 tot 50 werknemers	7,1
51 tot 100 werknemers	6,9
meer dan 100 werknemers	7,2
<i>Totaal Nijmegen</i>	7.1

Van het totaal geeft 14% een 9 of 10 als rapportcijfer, 73% geeft een rapportcijfer van 6, 7 of 8. Voor wat betreft onvoldoendes geeft 10% een 3, 4 of 5 en 2% geeft een 1 of 2 als cijfer. Er zijn geen duidelijke verschillen in waardering tussen verschillende typen bedrijven en instellingen of tussen de verschillende grootteklassen.

Tabel 5-2 Algemene waardering huisvesting naar werkgebied

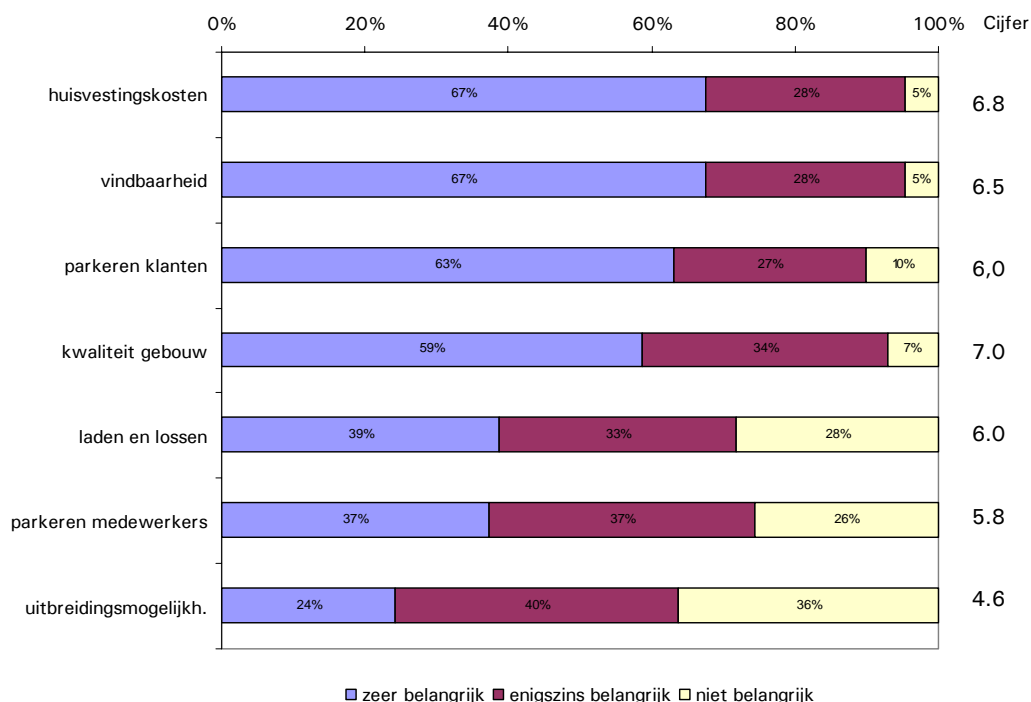
<i>Werkgebied</i>	<i>Rapportcijfer huisvesting</i>
Bijsterhuizen	7,4
binnenstadskern	6,6
Brabantse Poort	7,2
De Grift	7,5
Heijendaal	7,4
Omg SDC Dukenburg	6,8
Omg Winkelsteeg	7,1
Omg Westkanaaldijk	6,9
NOK	7,1
rest van de stad	7,2
singelgebied	7,7
stationsomgeving	7,1
<i>Totaal Nijmegen</i>	7,1

Met name in de werkgebieden singelgebied, De Grift, Bijsterhuizen en Heijendaal wordt de huisvesting goed gewaardeerd (bovengemiddelde scores), terwijl de waardering in de binnenstadskern met een 6.6 achterblijft.

5.2 Belang en waardering deelaspecten huisvesting

Welke zaken t.a.v. de eigen huisvesting zijn belangrijk, hoe worden verschillende deelaspecten gewaardeerd?

Het meest belangrijk qua huisvesting zijn de huisvestingskosten, de zichtbaarheid van - en bewegwijzering naar het pand, parkeermogelijkheden voor klanten en de representativiteit en kwaliteit van het gebouw.

Figuur 5-2 Belang en waardering deelaspecten eigen huisvesting

In het goed scorende Singelgebied krijgt de representativiteit en kwaliteit van het gebouw een 7.8 en de zichtbaarheid van - en bewegwijzering naar het pand een 7.6.

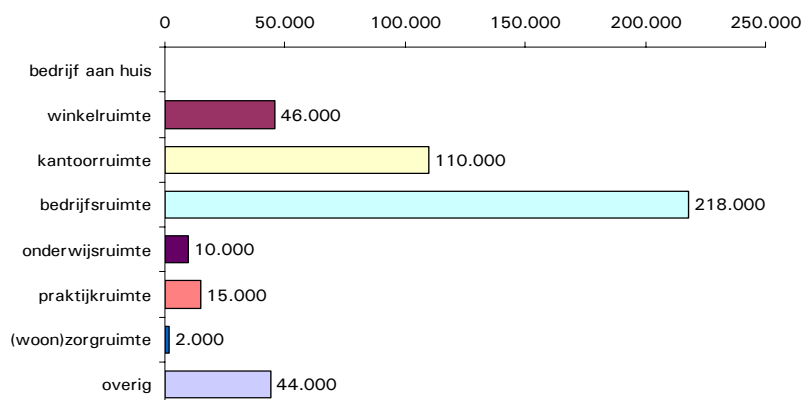
In de lager scorende werkgebieden WKS (6.9 voor huisvesting), stadsdeelcentrum Dukenburg (gemiddeld een 6.8) en binnenstadskern (6.6) zijn vooral de uitbreidingsmogelijkheden laag gewaardeerd. Voor SDC Dukenburg komen daar de parkeermogelijkheden voor medewerkers bij. Door vestigingen in de binnenstadskern zijn tevens lage cijfers gegeven voor parkeermogelijkheden voor klanten en medewerkers, en mogelijkheden tot laden en lossen.

5.3 Marktopname

Zo'n 19% van de Nijmeegse vestigingen, gezamenlijk goed voor 17% van het totale oppervlak, heeft in de afgelopen 5 jaar het huidige pand betrokken. Dat betekent een marktopname van commercieel onroerend goed van 90.000 m² gemiddeld per jaar. De meeste dynamiek zit bij de bedrijven aan huis, waarvan 60% in de laatste 5 jaar is gevestigd. Kantoor en praktijkruimten zijn ook bovengemiddeld dynamisch met rond de 30% recente vestigers op de huidige plek. Het minst dynamisch zijn de onderwijs- en (woon)zorgruimten (2-5% nieuw betrokken ruimte in de periode 2001-2006). Winkel- en bedrijfsruimten nemen een tussenpositie in qua marktdynamiek (16-17% van de ruimte is na 2000 betrokken).

Door het gewicht van de bedrijfsruimtemarkt, neemt die groep toch bijna de helft van de marktopname voor zijn rekening.

Figuur 5-3 Marktopname afgelopen 5 jaren naar type huisvesting (in m2)

Van de marktopname komt 75% voor rekening van doorstromers in Nijmegen. Ongeveer 5% van het opgenomen oppervlak komt voor rekening van instromers van buiten de gemeente, en voor 20% is de huidige huisvesting de eerste formele huisvesting van het bedrijf of de instelling ("starter"). Instroom van buitenaf komt met 8% van de marktopname nog het meest voor bij de bedrijfsruimte vraag. Bij de kantoren gaat het om slechts enkele procenten. Dit ondersteunt de gangbare typering van Nijmegen als een sterk lokale kantorenmarkt. Bij de winkelruimte is de vraag door starters met 44% van het totaal in die groep zeer groot.

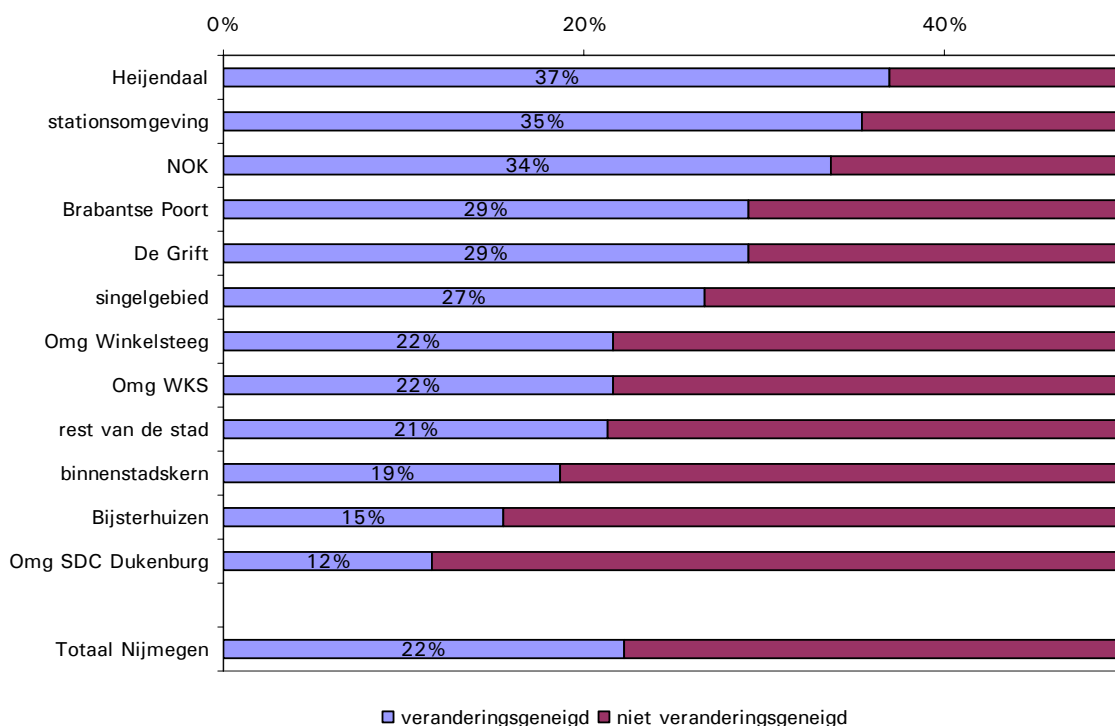
5.4 Wijzigingen in huisvesting en ruimte vraag

In deze paragraaf wordt ingegaan op voorgenomen wijzigingen in de huisvesting van bedrijven en instellingen. Aan bod komen gevraagd pand en (extra) ruimte vraag, locatievoorkeuren en achterliggende redenen. Specifiek wordt ingegaan op bepaalde kantoren- en bedrijvenlocaties in Nijmegen en op eventuele problemen die men verwacht.

Verwacht u de komende drie jaar veranderingen in de huisvestingssituatie van uw vestiging (bijvoorbeeld verhuizing, uitbreiden, ruimte afstoten)?

Ruim 22% van de vestigingen geeft aan de komende drie jaar "iets te willen veranderen" aan de huisvestingssituatie.

Figuur 5-4 Verwachting wijziging huisvestingssituatie < 3 jaar naar werkgebied (in % vestigingen)

Met name in de werkgebieden Heijendaal, stationsomgeving en Noord- en Oostkanaalhavens zit veel dynamiek op dit gebied. Heijendaal kent een duidelijke broedplaatsfunctie, bijvoorbeeld voor aan RU gelieerde bedrijven.

Betrekken we de oppervlakte erbij, dan komen Noord- en Oostkanaalhavens, omgeving Winkelsteeg en het singelgebied naar voren als gebieden waar voor een aanzienlijk deel van het vloeroppervlak veranderingsplannen bestaan. Voor de stad als geheel geldt dat voor ca. eenderde van het oppervlak op korte en middellange termijn plannen bestaan om "iets" te doen (verhuizen, uitbreiden of inkrimpen).

Naar welk type pand gaat de voorkeur uit?

De ruim 1200 verhuisgeneigde vestigingen (opgehoogd cijfer, op basis van de steekproef) zoeken verhoudingsgewijs veel bedrijfsruimten aan huis en kantoorruimte.

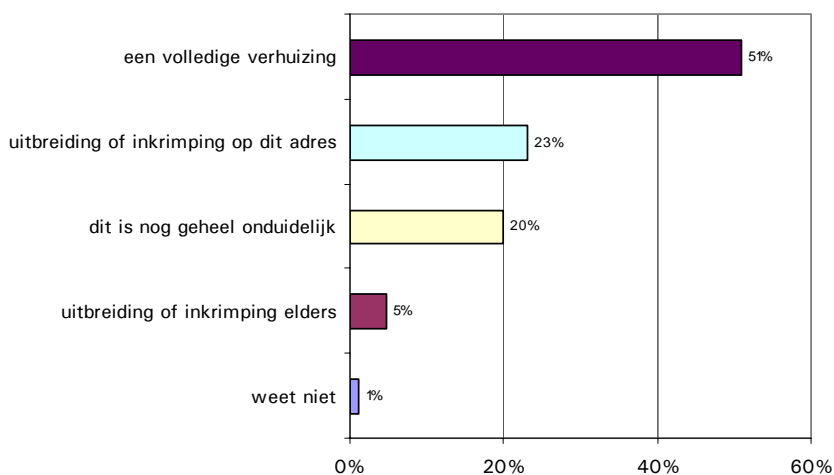
Tabel 5-3 Voorkeur pand bij wijziging huisvestingssituatie

Type pand	aantal vestigingen	% vestigingen
bedrijf aan huis	327	26%
kantoorruimte	268	22%
winkelruimte	231	19%
bedrijfsruimte	220	18%
onderwijsruimte	44	4%
(medische) praktijkruimte	73	6%
overig	80	6%
totaal	1244	100%

In de categorie 'overig' zijn bijvoorbeeld genoemd een recreatieterrein, een hotel en een dienstencentrum voor ouderenopvang.

Wat is de (extra) ruimtevraag?

Meer dan de helft van de veranderingsgezinde vestigingen overweegt een volledige verhuizing, terwijl ongeveer een kwart aan een oplossing op het huidige adres denkt.

Figuur 5-5 Verwachte wijziging huisvestingssituatie (in % veranderingsgezinde vestigingen)

In totaal hebben de bedrijven met huisvestingsplannen op dit moment ca. 900.000 m² aan vloeroppervlak in gebruik. Kijken we naar de bedrijven die al enigszins kunnen aangeven hoeveel m² zij in de toekomst zouden wensen, dan is de uitgangspositie 730.000 m². Deze bedrijven willen in de toekomst per saldo over ongeveer 150.000m² meer oppervlak beschikken binnen Nijmegen.

Voor bedrijven met op dit moment nog eens circa 80.000 m² ruimtegebruik is een verhuizing naar buiten Nijmegen waarschijnlijk. Het gaat hier met name om de direct aangrenzende gemeenten (waaronder Wijchen, waar nu de uitgifte op Bijsterhuizen plaatsvindt). Blijft dus over een "plus" van 150.000 m² aan extra ruimtevraag als saldo van de verhuis-, uitbreidings- en inkrimpingsplannen (= 20% in drie jaar tijd).

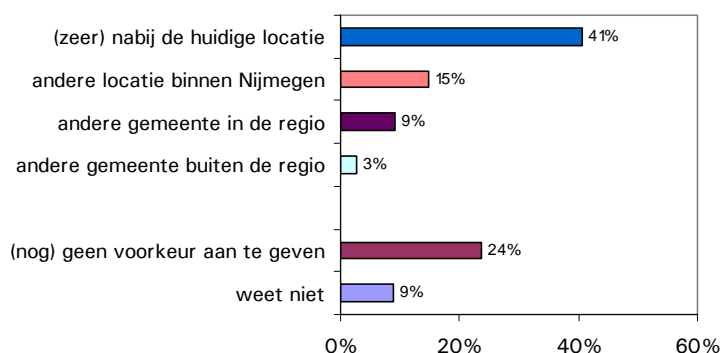
De marktbevingingen zijn echter aanzienlijk groter. Uitgaand van de ruimtevraag en (wanneer bekend) de verwachte manier van herhuisvesten (uitbreiden, krimpen of verhuizen) ligt de verwachte vraag op 475.000 m² in drie jaar bij een aanbod van 340.000 m². Deze uitkomst ligt aanzienlijk hoger dan de opname in de afgelopen jaren (90.000 m² per jaar). Zeker wanneer we er rekening mee houden dat voor de toekomst de marktopname door starters en instromers buiten beschouwing is gebleven. Deze hogere uitslag kan duiden op de gevolgen van de sterk verbeterde conjunctuur. De ervaring leert echter ook dat een deel van de plannen niet of anders uitgevoerd wordt (bijvoorbeeld uitbreiden i.p.v. verhuizen) of pas (veel) later dan binnen de gevraagde drie jaar. Waarschijnlijk spelen beide factoren een rol in deze hoge uitkomsten.

Van de gevraagde meters richt zich 57% (235.000 m²) op bedrijfsruimte. Nog eens 10-15 % betreft onderwijsruimte. Winkelruimten en kantoorruimten hebben met 40.000-45.000 m² een aandeel van tegen de 10%.

Welke locatie heeft de eerste voorkeur?

Ongeveer 2 van de 5 vestigingen zoekt een locatie (zeer) nabij de huidige vestiging, 15% van de verhuisgeneigden een andere locatie binnen Nijmegen.

Figuur 5-6 Locatievoorkeur bij wijziging huisvestingssituatie (% verhuisgeneigde vestigingen)

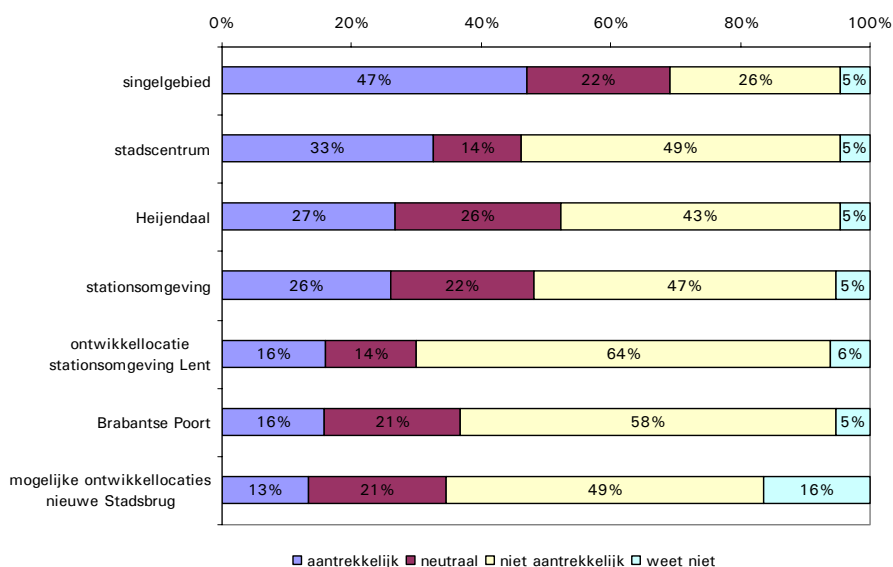
Ter indicatie, door verhuisgeneigden met belangstelling binnen de regio (9%) zijn als concrete gemeenten genoemd Wijchen, Arnhem, Den Bosch, Mook, en de omliggende gemeenten Beek Ubbergen, Overbetuwe, Beuningen, Elst Gld. en Heumen.

Door verhuisgeneigden met belangstelling buiten de regio (3%) zijn de gemeenten Almere, Amsterdam, Den Bosch, Veldhoven en Oss genoemd.

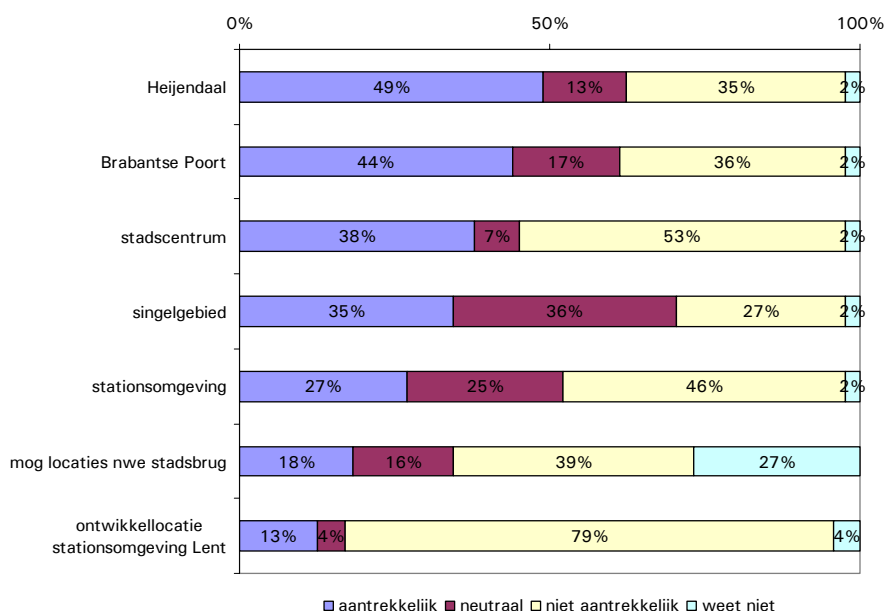
Naar welke kantorenlocatie gaat de voorkeur uit?

Vestigingen die aangegeven hebben nieuwe kantoorruimte te zoeken hebben desgevraagd vooral belangstelling voor het Nijmeegse singelgebied, het stadscentrum, Heijendaal en de stationsomgeving. Dat zijn vooral centrale locaties.

Figuur 5-7 Voorkeur van kantoorgebruikers voor vestigingsgebieden (in % kantoorvestigingen)

Wegen we de voorkeur met het gevraagde oppervlak (met andere woorden: geven we meer betekenis aan de respondenten met een groot gewenst vloeroppervlak), dan is het singelgebied nog steeds voor de meeste vragers niet oninteressant, maar komen Heijendaal en Brabantse Poort aan de kop van de lijst. Van de mogelijke ontwikkellocaties bij de nieuwe stadsbrug kan een groot deel van de vragers zich nog geen beeld vormen. Van de ontwikkelingsmogelijkheden in Lent wel. Die laatste locatie wordt door een groot deel van de vraag als ongeschikt beoordeeld, de "stadsbruglocaties" ontmoeten minder weerstand.

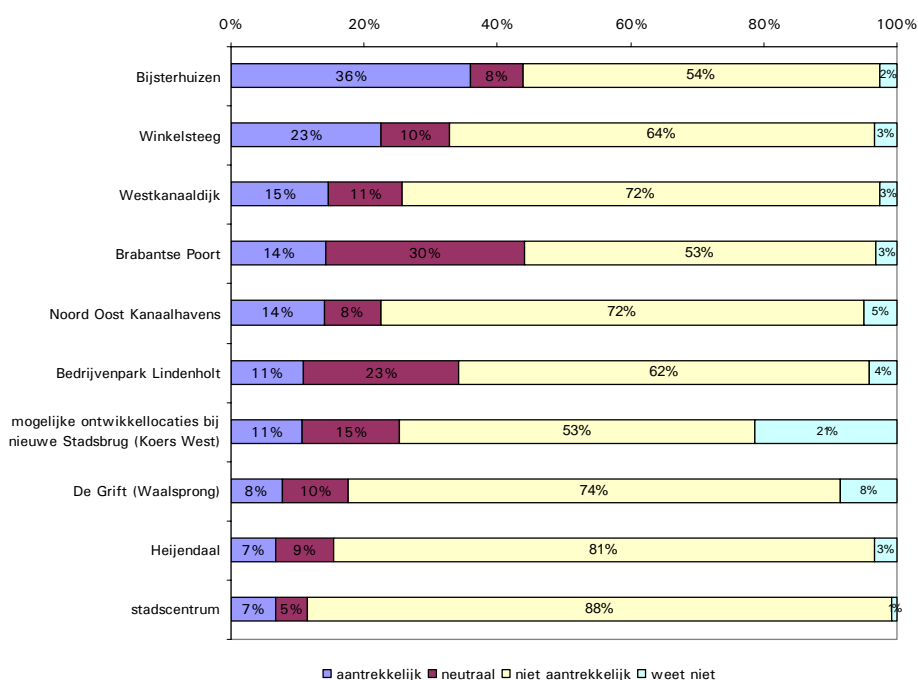

Figuur 5-8 Voorkeur van kantoorgebruikers voor vestigingsgebieden, voorkeur gewogen met gevraagd oppervlak (in % verhuisgeneigde kantoorvestigingen)

Naar welke bedrijvenlocatie gaat de voorkeur uit?

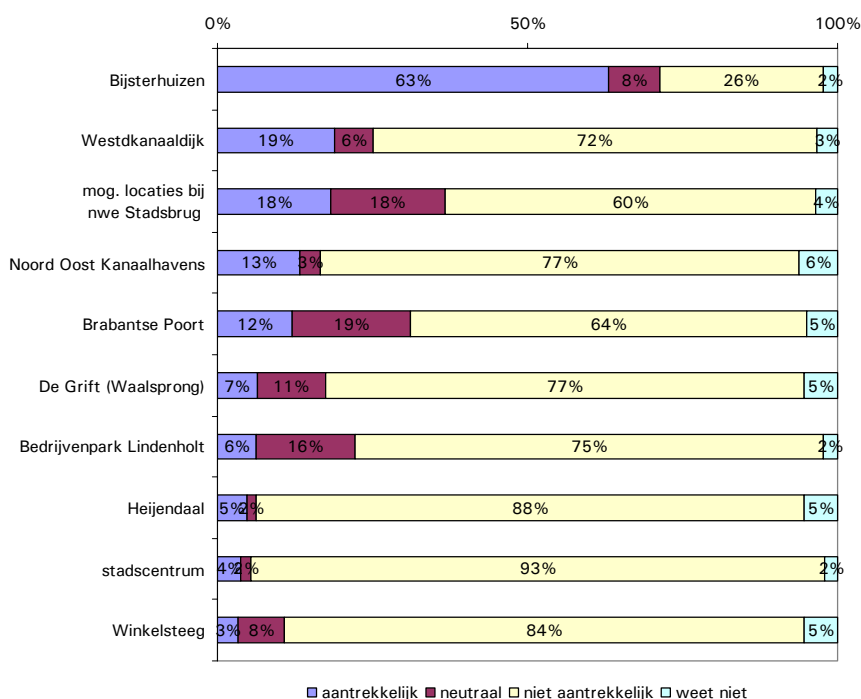
Voor vragers naar bedrijfsruimten is het beeld vrij helder. Zowel wat betreft aantal vragers (figuur 5-9) als wat betreft het gevraagde oppervlak (figuur 5-10) steekt Bijsterhuizen met kop en schouders boven de overige locaties uit. Voor ruim een derde deel van de vragers is dit een geschikte plek.

De top 3 van aantrekkelijke locaties voor bedrijfsvestigingen is voor wat betreft het aantal geïnteresseerde vestigingen als volgt: Bijsterhuizen (36% van de veranderingsgeneigde bedrijfsvestigingen), Winkelsteeg (23%) en Westkanaaldijk (15%). Wegen we de voorkeur met het gevraagde oppervlak (met andere woorden: geven we meer betekenis aan de respondenten met een groot gewenst vloeroppervlak) dan ziet de top 3 er enigszins anders uit: Bijsterhuizen (63%), Westkanaaldijk (19%) en de potentiële ontwikkellocatie bij de nieuwe stadsbrug (18%).

Figuur 5-9 Voorkeur van vragers naar bedrijfsruimten voor vestigingsgebieden (in % verhuisgeneigde bedrijfsvestigingen)

Opvallend is de belangstelling voor de potentiële ontwikkellocaties bij de nieuwe stadsbrug (zie figuur 5-10). Van de langer bestaande terreinen scoort Westkanaaldijk het beste (zowel in aantal vestigingen met belangstelling als naar m²). Winkelsteeg neemt een aparte positie in. Een relatief groot aantal vestigingen is in het werkgebied geïnteresseerd, maar gewogen naar gevraagde m² is het de minst aantrekkelijke.

Figuur 5-10 Voorkeur van vragers naar bedrijfsruimten voor vestigingsgebieden, voorkeur gewogen met gevraagd oppervlak (in % verhuisgeneigde bedrijfsvestigingen)

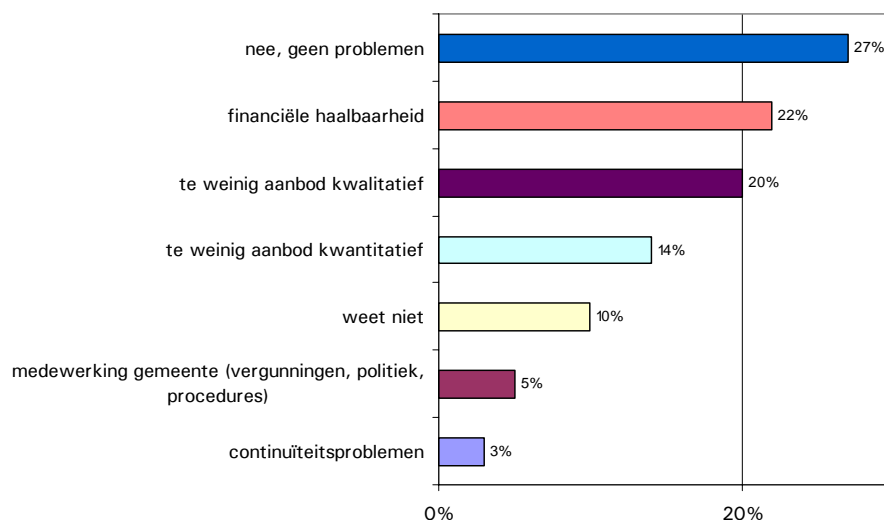
Wat zijn redenen om de huisvestingssituatie te wijzigen?

Achterliggende redenen voor wijzigingen zijn vooral gelegen in het feit dat het huidige pand te klein is (24% van de antwoorden) of niet meer voldoet (17%). Een kleine 12% van de antwoorden valt in de categorie persoonlijke redenen terwijl bijna 11% over de (onvoldoende) parkeersituatie gaat. Ook genoemd zijn commerciële redenen (7%), elders een beter prijsniveau (7%), elders is het aanbod beter (5%) en onvoldoende bereikbaarheid (4%).

In de behoorlijk grote categorie 'overig' (11% van de antwoorden) valt op dat nogal eens is aangegeven dat er wijzigingen ophanden zijn vanwege ruimtelijke projecten in de stad. Het gaat dan om verplaatsingen vanwege de nieuwe stadsbrug (een verkeerskundige ingreep in Nijmegen West) of het Waalfront (stedelijke vernieuwing in Nijmegen West). Ook de voorgenomen vernieuwing van Plein 1944 e.o. in het stadscentrum is genoemd: "ik zal een tijdelijke verhuizing moeten ondergaan vanwege de renovatie cq. vernieuwing van het Plein 1944". Daarnaast geeft een aantal vestigingen aan dat de uitstraling van de directe omgeving van het pand achteruit is gegaan: "uitstraling winkelcentrum en verpaupering van de wijk".

Worden er problemen verwacht bij de beoogde wijziging huisvestingssituatie?

Ongeveer 2 van de 3 veranderingsgeneigde vestigingen verwacht eventueel problemen, met name op het gebied van financiële haalbaarheid en in de kwaliteit en hoeveelheid van het marktaanbod van panden en/of grond.

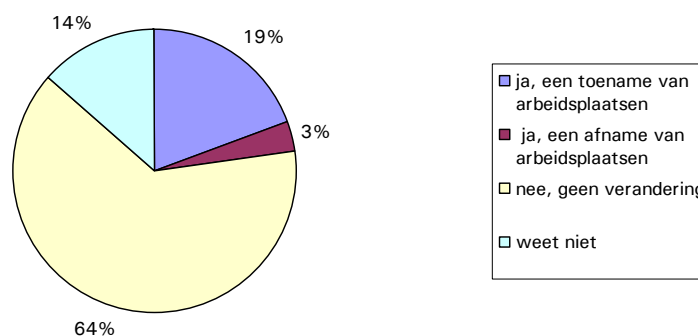
Figuur 5-11 Verwachte problemen bij wijziging huisvestingssituatie (in % gegeven antwoorden)

In 1997²⁸ ging het qua problemen bij de planvorming ook om gebrek aan locaties c.q. te weinig beschikbare ruimte en om financiële problemen. Net als nu noemde een klein aantal destijds het verkrijgen van vergunningen, bestemmingsplanperikelen of gebrek aan medewerking van de gemeente als obstakel.

5.5 Arbeidsmarkt.

Wijziging in aantal arbeidsplaatsen de komende 3 jaar?

Ruim 19% van de vestigingen verwacht een toename in het aantal arbeidsplaatsen, een ruime 3% verwacht echter een afname.

Figuur 5-12 Verwachte wijziging aantal arbeidsplaatsen de komende 3 jaar (in % vestigingen)

²⁸ Bedrijvenpeiling Nijmegen 1997, gemeente Nijmegen, april 1998

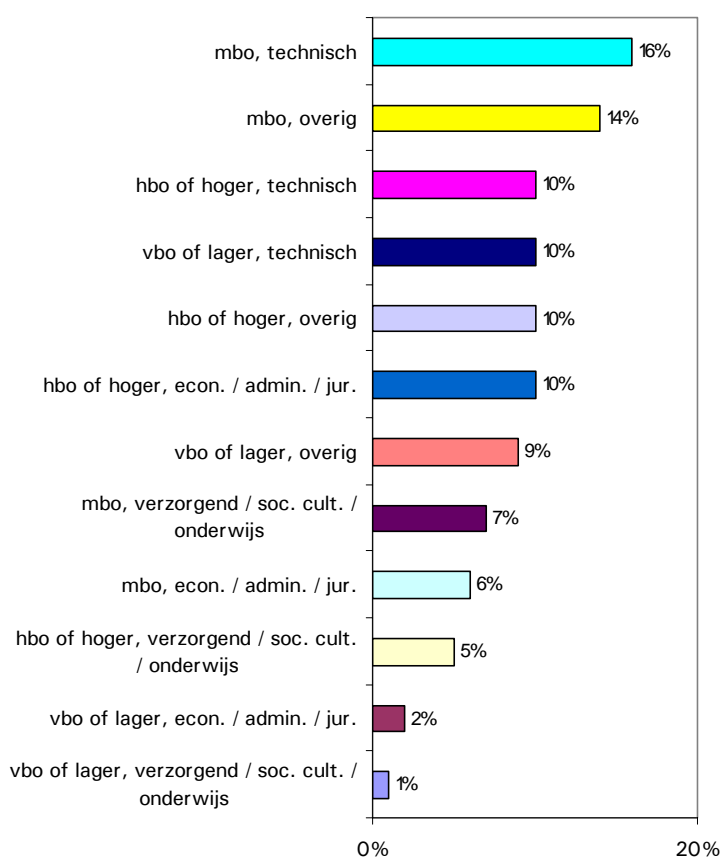
Zijn er problemen met het aantrekken van nieuw personeel?

Zo'n 20 % van de Nijmeegse vestigingen heeft aangegeven bepaalde vacatures moeilijk in te kunnen vullen. Dat is een gunstiger beeld dan in 1997²⁹ toen circa 23% moeilijk aan geschikt personeel kon komen.

Tabel 5-4 Problemen aantrekken nieuw personeel (in % vestigingen)

<i>bedrijfsactiviteit</i>	<i>wervingsproblemen</i>
ja, wervingsproblemen	20%
nee, geen wervingsproblemen	80%
totaal	100%

Het gaat daarbij momenteel vooral om technische functies op mbo-niveau of op hbo-niveau of hoger. En om 'overige functies' op de genoemde opleidingsniveaus.

Figuur 5-13 Moeilijk te vervullen vacatures (naar functieniveau en functietype, in % gegeven antwoorden).

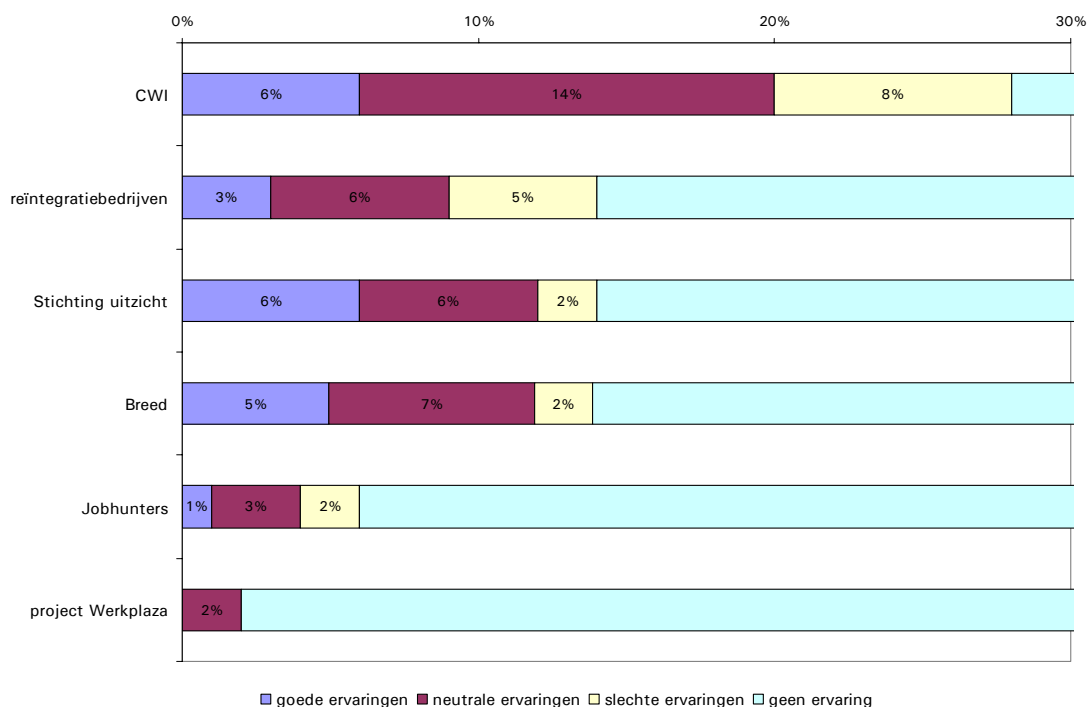
Ter vergelijking, landelijk gezien gaat het daarbij (in de G30) vooral om problemen bij vacatures voor uitvoerend en technisch personeel, zowel lager, middelbaar en hoger opgeleid³⁰.

²⁹ Bedrijvenpeiling Nijmegen 1997, gemeente Nijmegen, april 1998

Wat zijn ervaringen met publieke bemiddelende instanties op de arbeidsmarkt?

Van de bedrijven en instellingen die te maken hebben gehad met publieke instanties op het gebied van de arbeidsmarkt heeft een kleine 28% ervaring met het CWI en 14% met respectievelijk re-integratiebedrijven en Stichting Uitzicht. Jobhunters en het project Werkplaza zijn veel minder bekend. Het CWI is daarmee de belangrijkste publieke speler in deze markt.

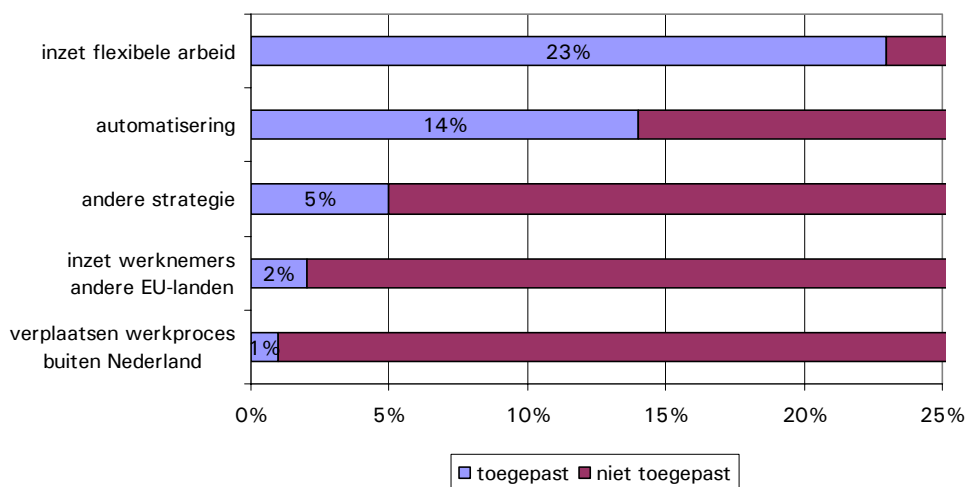
Figuur 5-14 Ervaringen met publieke bemiddelende instanties op de arbeidsmarkt

Met het CWI zijn de ervaringen neutraal tot enigszins negatief: meer vestigingen hebben negatieve dan positieve ervaringen. Ook met Jobhunters en re-integratiebedrijven bestaan wat meer slechte ervaringen. De Stichting Uitzicht scoort neutraal tot positief.

Strategieën vanwege hoog kostenniveau arbeid

Bekend is dat het kostenniveau voor bedrijven en instellingen in Nederland hoog ligt. Passen vestigingen in dit verband bepaalde strategieën toe? Vooral de inzet van flexibele arbeid, denk aan uitzendkrachten of kortlopende contracten, is veel genoemd. En ook automatisering.

³⁰ Benchmark Gemeentelijk Ondernemingsklimaat 2005, thematische rapportage eindmeting, Ministerie van Economische Zaken, mei 2005

Figuur 5-15 Strategieën vanwege hoog kostenniveau arbeid (in % vestigingen)

In de categorie 'andere strategieën' is onder meer genoemd het zoeken van aansluiting bij een commercieel samenwerkingsverband. Ook is als strategie aangegeven "door middel van opleidingen, goede sfeer en beleving en doorgroeimogelijkheden ervoor zorgen dat mensen het loon niet als allerbelangrijkste ervaren".

Als het gaat om de inzet van werknemers uit andere EU-landen, genoemd door 2,4% van de vestigingen, zijn vooral om werknemers uit Polen, Duitsland, Engeland en overig Oost-Europa genoemd.

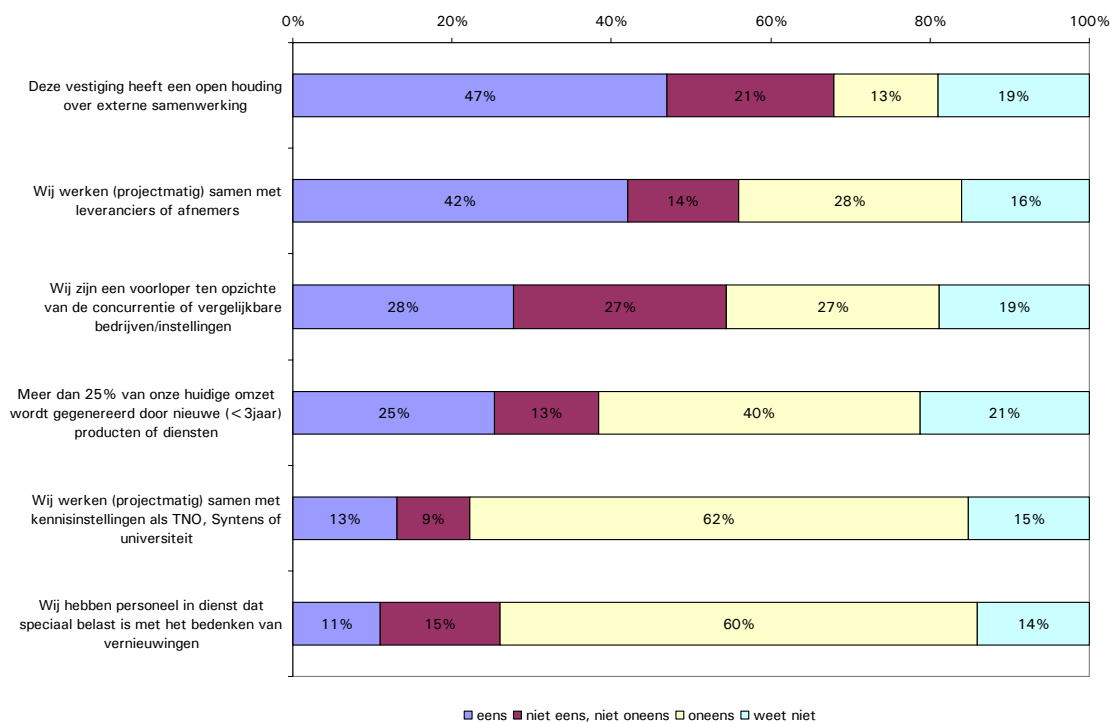
5.6 Innovatief karakter

Stellingen t.a.v. innovatief karakter vestigingen

Om een inschatting te kunnen maken van het innovatief karakter van Nijmeegse bedrijven en instellingen is gevraagd naar de mening over een zestal stellingen.

Betrekken we de omvang van de vestigingen (in aantallen werknemers) in de analyse dan blijkt dat grotere bedrijven het vaker eens zijn met de stellingen over innovatie dan de kleinere. Dit beeld komt overeen met de bevinding van het CBS dat de innovatiegraad van bedrijven sterk toeneemt naarmate de bedrijven groter zijn³¹. Zo acht bijna de helft van de grotere bedrijven (> 50 werknemers) zich voorloper op de concurrentie. Dat zou betekenen dat zij zichzelf in sterkere mate een innovatief karakter toedichten. Uitzondering op de regel is het genereren van meer dan 25% omzet door nieuwe producten en diensten, waar juist de vestigingen tot 50 werknemers op scoren.

³¹ Kennis en economie 2006, onderzoek en innovatie in Nederland, CBS, 2006.

Figuur 5-16 Innovatief karakter, stellingen (in % vestigingen)

Als het gaat om verschillen tussen sectoren valt op dat met name kantoren het vaak eens zijn met de vermelde stellingen, en 'verzorging en (semi)overheid' en 'commercieel-consumentgerichte vestigingen' vaker oneens. Zo hebben met name kantoren een open houding over externe samenwerking, commercieel-consumentgerichte vestigingen geven juist aan het hiermee niet eens te zijn. Van deze laatste categorie geeft ook meer dan de helft aan geen personeel in dienst te hebben met innovatie-taken.

Vergelijkingen met landelijke gegevens zijn lastig te maken in verband met de vage begrenzing van begrippen als innovatie en vernieuwing. In Nijmegen heeft 23% van de organisaties met meer dan tien werknemers, mensen in dienst die belast zijn met het bedenken van vernieuwingen. In Nederland als geheel kende in 2004 5% van de vestigingen met 10 of meer werknemers harde R&D activiteiten en 9% zgn. harde plus zachte R&D activiteiten. Ondanks een slag om de arm wat betreft de vergelijkbaarheid, lijken de grotere Nijmeegse bedrijven en instellingen meer gericht op vernieuwing dan in Nederland als geheel.

6 Gegevens per werkgebied

In de volgende paragrafen is per werkgebied een samenvatting van onderzoeksgegevens weergegeven, en zijn ter vergelijking de scores voor de gehele stad opgenomen. Met **groen** en **rood** zijn aanzienlijke positieve - en negatieve afwijkingen ten opzichte van de andere werkgebieden aangeven. Dit betekent bijvoorbeeld dat vestigingen in Bijsterhuizen het ondernemersklimaat belangrijk hoger waarderen dan de vestigingen in alle werkgebieden gemiddeld.

6.1 Bijsterhuizen

Tabel 6-1 Samenvatting Bijsterhuizen*

<i>Thema</i>	<i>Score Bijsterhuizen</i>	<i>Score Nijmegen</i>
Rapportcijfer ondernemersklimaat	6.9	6.1
Vertrouwen College B&W	32%	30%
Rapportcijfer bedrijfsomgeving	7.7	6.8
Rapportcijfer deelaspecten bedrijfsomgeving:		
- bereikbaarheid auto	8.1	6.8
- telecomfaciliteiten	7.6	7.2
- bereikbaarheid fiets	7.2	7.6
- onderhoud groenvoorzieningen	7.2	6.3
- representativiteit openbare ruimte	7.0	6.5
- parkmanagement	6.9	5.8
- onderhoud bestrating	7.2	6.4
- representativiteit panden	7.3	6.6
- bereikbaarheid bus	6.5	7.0
- bereikbaarheid vrachtverkeer	7.7	6.0
- nabijheid passantenstromen	5.6	5.9
- bereikbaarheid trein	5.3	6.2
Knelpunten bedrijfsomgeving	openbare ruimte verkeer en bereikbaarheid	
Rapportcijfer huisvesting	7.4	7.1
Rapportcijfer deelaspecten huisvesting:		
- huisvestingskosten	7.2	6.8
- vindbaarheid	7.5	6.5
- parkeren klanten	6.8	6.0
- representativiteit & kwaliteit gebouw	8.1	7.0
- laden en lossen	7.5	6.0
- parkeren medewerkers	6.5	5.8
- uitbreidingsmogelijkheden	5.8	4.6
Criminaliteitsgevoelens	4.0%	26%
Slachtofferschap	35%	48%
Belangrijkste delicten	-	
Interesse collectieve preventie	cameratoezicht Keurmerk Veilig Ondernemen	
Wijziging huisvesting	16%	22%

* respons 38,2%, 21 respondenten

6.2 Binnenstadskern

Tabel 6-2 Samenvatting Binnenstad*

<i>Thema</i>	<i>Score binnenstadskern</i>	<i>Score Nijmegen</i>
Rapportcijfer ondernemersklimaat	5.3	6.1
Vertrouwen College B&W	13%	30%
Rapportcijfer bedrijfsomgeving	5.9	6.8
Rapportcijfer deelaspecten bedrijfsomgeving:		
- bereikbaarheid auto	5.4	6.8
- telecomfaciliteiten	6.4	7.2
- bereikbaarheid fiets	7.4	7.6
- onderhoud groenvoorzieningen	5.9	6.3
- representativiteit openbare ruimte	6.2	6.5
- parkmanagement	5.5	5.8
- onderhoud bestrating	7.2	6.4
- representativiteit panden	6.4	6.6
- bereikbaarheid bus	7.0	7.0
- bereikbaarheid vrachtverkeer	5.8	6.0
- nabijheid passantenstromen	6.4	5.9
- bereikbaarheid trein	6.6	6.2
Knelpunten bedrijfsomgeving	parkeerproblemen	
Rapportcijfer huisvesting	6.6	7.1
Rapportcijfer deelaspecten huisvesting:		
- huisvestingskosten	6.2	6.8
- vindbaarheid	6.5	6.5
- parkeren klanten	4.5	6.0
- representativiteit & kwaliteit gebouw	7.0	7.0
- laden en lossen	5.7	6.0
- parkeren medewerkers	4.1	5.8
- uitbreidingsmogelijkheden	3.8	4.6
Criminaliteitsgevoelens	49%	26%
Slachtofferschap	74%	48%
Belangrijkste delicten	diefstal uit bedrijfsgebouwen bedreiging klanten of personeel vandalisme of brandstichting cameratoezicht	
Interesse collectieve preventie	Keurmerk Veilig Ondernemen inschakelen beveiligingsbedrijf	
Wijziging huisvesting	19%	22%

* respons 36,4%, 88 respondenten

6.3 Brabantse Poort

Tabel 6-3 Samenvatting Brabantse Poort *

<i>Thema</i>	<i>Score Brabantse Poort</i>	<i>Score Nijmegen</i>
Rapportcijfer ondernemersklimaat	6.1	6.1
Vertrouwen College B&W	17%	30%
Rapportcijfer bedrijfsomgeving	7.0	6.8
Rapportcijfer deelaspecten bedrijfsomgeving:		
- bereikbaarheid auto	7.5	6.8
- telecomfaciliteiten	7.2	7.2
- bereikbaarheid fiets	7.4	7.6
- onderhoud groenvoorzieningen	6.9	6.3
- representativiteit openbare ruimte	7.1	6.5
- parkmanagement	6.4	5.8
- onderhoud bestrating	7.3	6.4
- representativiteit panden	7.3	6.6
- bereikbaarheid bus	6.6	7.0
- bereikbaarheid vrachtverkeer	6.7	6.0
- nabijheid passantenstromen	6.4	5.9
- bereikbaarheid trein	7.0	6.2
Knelpunten bedrijfsomgeving	(sociale) veiligheid en criminaliteit	
Rapportcijfer huisvesting	7.2	7.1
Rapportcijfer deelaspecten huisvesting:		
- huisvestingskosten	6.9	6.8
- vindbaarheid	6.7	6.5
- parkeren klanten	6.8	6.0
- representativiteit & kwaliteit gebouw	7.3	7.0
- laden en lossen	6.9	6.0
- parkeren medewerkers	6.7	5.8
- uitbreidingsmogelijkheden	5.2	4.6
Criminaliteitsgevoelens	41%	26%
Slachtofferschap	71%	48%
Belangrijkste delicten	diefstal uit bedrijfsgebouwen diefstal van/uit bedrijfsvoertuigen vandalisme of brandstichting	
Interesse collectieve preventie	inschakelen beveiligingsbedrijf cameratoezicht kentekenregistratie Keurmerk Veilig Ondernemen	
Wijziging huisvesting	29%	22%

* respons 37,5%, 72 respondenten

6.4 De Grift

Tabel 6-4 Samenvatting De Grift*

<i>Thema</i>	<i>Score De Grift</i>	<i>Score Nijmegen</i>
Rapportcijfer ondernemersklimaat	5.7	6.1
Vertrouwen College B&W	15%	30%
Rapportcijfer bedrijfsomgeving	7.1	6.8
Rapportcijfer deelaspecten bedrijfsomgeving:		
- bereikbaarheid auto	7.8	6.8
- telecomfaciliteiten	6.9	7.2
- bereikbaarheid fiets	7.2	7.6
- onderhoud groenvoorzieningen	5.9	6.3
- representativiteit openbare ruimte	6.2	6.5
- parkmanagement	6.6	5.8
- onderhoud bestrating	6.1	6.4
- representativiteit panden	7.1	6.6
- bereikbaarheid bus	5.8	7.0
- bereikbaarheid vrachtverkeer	8.0	6.0
- nabijheid passantenstromen	5.0	5.9
- bereikbaarheid trein	3.8	6.2
Knelpunten bedrijfsomgeving	verkeer en bereikbaarheid	
Rapportcijfer huisvesting	7.5	7.1
Rapportcijfer deelaspecten huisvesting:		
- huisvestingskosten	6.4	6.8
- vindbaarheid	6.9	6.5
- parkeren klanten	7.9	6.0
- representativiteit & kwaliteit gebouw	7.3	7.0
- laden en lossen	7.7	6.0
- parkeren medewerkers	7.3	5.8
- uitbreidingsmogelijkheden	5.9	4.6
Criminaliteitsgevoelens	23%	26%
Slachtofferschap	49%	48%
Belangrijkste delicten	diefstal van/uit bedrijfsvoertuigen	
Interesse collectieve preventie	inschakelen beveiligingsbedrijf cameratoezicht kentekenregistratie	
Wijziging huisvesting	29%	22%

* respons 37,9%, 34 respondenten

6.5 Heijendaal

Tabel 6-5 Samenvatting Heijendaal*

<i>Thema</i>	<i>Score Heijendaal</i>	<i>Score Nijmegen</i>
Rapportcijfer ondernemersklimaat	6.4	6.1
Vertrouwen College B&W	47%	30%
Rapportcijfer bedrijfsomgeving	7.1	6.8
Rapportcijfer deelaspecten bedrijfsomgeving:		
- bereikbaarheid auto	6.2	6.8
- telecomfaciliteiten	7.5	7.2
- bereikbaarheid fiets	7.7	7.6
- onderhoud groenvoorzieningen	6.6	6.3
- representativiteit openbare ruimte	6.8	6.5
- parkmanagement	6.5	5.8
- onderhoud bestrating	6.5	6.4
- representativiteit panden	7.0	6.6
- bereikbaarheid bus	7.2	7.0
- bereikbaarheid vrachtverkeer	6.2	6.0
- nabijheid passantenstromen	5.8	5.9
- bereikbaarheid trein	7.2	6.2
Knelpunten bedrijfsomgeving	verkeer en bereikbaarheid hinder (weg)werkzaamheden	
Rapportcijfer huisvesting	7.4	7.1
Rapportcijfer deelaspecten huisvesting:		
- huisvestingskosten	6.2	6.8
- vindbaarheid	6.4	6.5
- parkeren klanten	6.0	6.0
- representativiteit & kwaliteit gebouw	7.0	7.0
- laden en lossen	6.4	6.0
- parkeren medewerkers	6.2	5.8
- uitbreidingsmogelijkheden	5.4	4.6
Criminaliteitsgevoelens	11%	26%
Slachtofferschap	51%	48%
Belangrijkste delicten	diefstal van/uit bedrijfsvoertuigen	
Interesse collectieve preventie	inschakelen beveiligingsbedrijf	
Wijziging huisvesting	37%	22%

* respons 39,1%, 59 respondenten

6.6 Omgeving stadsdeelcentrum Dukenburg

Tabel 6-6 Samenvatting SDC Dukenburg*

<i>Thema</i>	<i>Score omgeving SDC Dukenburg</i>	<i>Score Nijmegen</i>
Rapportcijfer ondernemersklimaat	6.3	6.1
Vertrouwen College B&W	36%	30%
Rapportcijfer bedrijfsomgeving	6.2	6.8
Rapportcijfer deelaspecten		
bedrijfsomgeving:		
- bereikbaarheid auto	6.8	6.8
- telecomfaciliteiten	6.9	7.2
- bereikbaarheid fiets	7.1	7.6
- onderhoud groenvoorzieningen	6.1	6.3
- representativiteit openbare ruimte	6.1	6.5
- parkmanagement	5.6	5.8
- onderhoud bestrating	6.3	6.4
- representativiteit panden	6.7	6.6
- bereikbaarheid bus	7.6	7.0
- bereikbaarheid vrachtverkeer	6.4	6.0
- nabijheid passantenstromen	6.6	5.9
- bereikbaarheid trein	7.9	6.2
Knelpunten bedrijfsomgeving	verkeer en bereikbaarheid hinder (weg)werkzaamheden	
Rapportcijfer huisvesting	6.8	7.1
Rapportcijfer deelaspecten huisvesting:		
- huisvestingskosten	6.9	6.8
- vindbaarheid	6.2	6.5
- parkeren klanten	7.0	6.0
- representativiteit & kwaliteit gebouw	6.4	7.0
- laden en lossen	6.1	6.0
- parkeren medewerkers	4.7	5.8
- uitbreidingsmogelijkheden	4.0	4.6
Criminaliteitsgevoelens	41%	26%
Slachtofferschap	60%	48%
Belangrijkste delicten	bedreiging klanten of personeel	
Interesse collectieve preventie	inschakelen beveiligingsbedrijf cameratoezicht Keurmerk Veilig Ondernemen	
Wijziging huisvesting	12%	22%

* respons 33,7%, 35 respondenten

6.7 Omgeving Winkelsteeg

Tabel 6-7 Samenvatting omgeving Winkelsteeg*

<i>Thema</i>	<i>Score omgeving Winkelsteeg</i>	<i>Score Nijmegen</i>
Rapportcijfer ondernemersklimaat	6.7	6.1
Vertrouwen College B&W	47%	30%
Rapportcijfer bedrijfsomgeving	6.7	6.8
Rapportcijfer deelaspecten bedrijfsomgeving:		
- bereikbaarheid auto	7.6	6.8
- telecomfaciliteiten	7.2	7.2
- bereikbaarheid fiets	7.5	7.6
- onderhoud groenvoorzieningen	6.7	6.3
- representativiteit openbare ruimte	6.5	6.5
- parkmanagement	6.1	5.8
- onderhoud bestrating	6.6	6.4
- representativiteit panden	6.6	6.6
- bereikbaarheid bus	7.0	7.0
- bereikbaarheid vrachtverkeer	7.0	6.0
- nabijheid passantenstromen	6.2	5.9
- bereikbaarheid trein	5.3	6.2
Knelpunten bedrijfsomgeving	(sociale) veiligheid	
Rapportcijfer huisvesting	7.1	7.1
Rapportcijfer deelaspecten huisvesting:		
- huisvestingskosten	7.1	6.8
- vindbaarheid	6.5	6.5
- parkeren klanten	7.1	6.0
- representativiteit & kwaliteit gebouw	6.6	7.0
- laden en lossen	6.7	6.0
- parkeren medewerkers	6.8	5.8
- uitbreidingsmogelijkheden	6.1	4.6
Criminaliteitsgevoelens	31%	26%
Slachtofferschap	62%	48%
Belangrijkste delicten	diefstal uit bedrijfsgebouwen	
Interesse collectieve preventie	kentekenregistratie Keurmerk Veilig Ondernemen	
Wijziging huisvesting	22%	22%

* respons 50,0%, 37 respondenten

6.8 Omgeving Westkanaaldijk

Tabel 6-8 Samenvatting omgeving Westkanaaldijk*

<i>Thema</i>	<i>Score omgeving WK</i>	<i>Score Nijmegen</i>
Rapportcijfer ondernemersklimaat	6.1	6.1
Vertrouwen College B&W	16%	30%
Rapportcijfer bedrijfsomgeving	6.5	6.8
Rapportcijfer deelaspecten		
bedrijfsomgeving:		
- bereikbaarheid auto	7.3	6.8
- telecomfaciliteiten	6.8	7.2
- bereikbaarheid fiets	6.7	7.6
- onderhoud groenvoorzieningen	6.7	6.3
- representativiteit openbare ruimte	6.4	6.5
- parkmanagement	6.5	5.8
- onderhoud bestrating	6.9	6.4
- representativiteit panden	6.6	6.6
- bereikbaarheid bus	5.7	7.0
- bereikbaarheid vrachtverkeer	6.9	6.0
- nabijheid passantenstromen	5.0	5.9
- bereikbaarheid trein	4.1	6.2
Knelpunten bedrijfsomgeving	(sociale) veiligheid	
Rapportcijfer huisvesting	6.9	7.1
Rapportcijfer deelaspecten huisvesting:		
- huisvestingskosten	6.7	6.8
- vindbaarheid	7.0	6.5
- parkeren klanten	7.0	6.0
- representativiteit & kwaliteit gebouw	7.0	7.0
- laden en lossen	6.7	6.0
- parkeren medewerkers	6.8	5.8
- uitbreidingsmogelijkheden	5.1	4.6
Criminaliteitsgevoelens	28%	26%
Slachtofferschap	48%	48%
Belangrijkste delicten	diefstal vanaf terrein	
Interesse collectieve preventie	kentekenregistratie	
	Keurmerk Veilig Ondernemen	
	cameratoezicht	
Wijziging huisvesting	22%	22%

* respons 37,4%, 70 respondenten

6.9 Noord-Oost Kanaalhavens

Tabel 6-9 Samenvatting NOK *

<i>Thema</i>	<i>Score NOK</i>	<i>Score Nijmegen</i>
Rapportcijfer ondernemersklimaat	6.3	6.1
Vertrouwen College B&W	27%	30%
Rapportcijfer bedrijfsomgeving	6.6	6.8
Rapportcijfer deelaspecten bedrijfsomgeving:		
- bereikbaarheid auto	7.6	6.8
- telecomfaciliteiten	7.4	7.2
- bereikbaarheid fiets	7.5	7.6
- onderhoud groenvoorzieningen	6.1	6.3
- representativiteit openbare ruimte	6.5	6.5
- parkmanagement	6.1	5.8
- onderhoud bestrating	6.7	6.4
- representativiteit panden	6.2	6.6
- bereikbaarheid bus	6.6	7.0
- bereikbaarheid vrachtverkeer	7.4	6.0
- nabijheid passantenstromen	5.0	5.9
- bereikbaarheid trein	5.2	6.2
Knelpunten bedrijfsomgeving	hinder (weg)werkzaamheden milieuhinder	
Rapportcijfer huisvesting	7.1	7.1
Rapportcijfer deelaspecten huisvesting:		
- huisvestingskosten	7.0	6.8
- vindbaarheid	6.7	6.5
- parkeren klanten	7.2	6.0
- representativiteit & kwaliteit gebouw	6.7	7.0
- laden en lossen	7.0	6.0
- parkeren medewerkers	7.1	5.8
- uitbreidingsmogelijkheden	5.1	4.6
Criminaliteitsgevoelens	29%	26%
Slachtofferschap	59%	48%
Belangrijkste delicten	diefstal vanaf terrein diefstal uit bedrijfsgebouwen diefstal van/uit bedrijfsvoertuigen	
Interesse collectieve preventie	inschakelen beveiligingsbedrijf kentekenregistratie Keurmerk Veilig Ondernemen cameratoezicht	
Wijziging huisvesting	34%	22%

* respons 35,1%, 86 respondenten

6.10 Overig Nijmegen, verspreide locaties in de stad

Tabel 6-10 Samenvatting verspreide locaties*

<i>Thema</i>	<i>Score rest stad</i>	<i>Score Nijmegen</i>
Rapportcijfer ondernemersklimaat	6.2	6.1
Vertrouwen College B&W	34%	30%
Rapportcijfer bedrijfsomgeving	6.9	6.8
Rapportcijfer deelaspecten bedrijfsomgeving:		
- bereikbaarheid auto	7.1	6.8
- telecomfaciliteiten	7.4	7.2
- bereikbaarheid fiets	7.7	7.6
- onderhoud groenvoorzieningen	6.4	6.3
- representativiteit openbare ruimte	6.6	6.5
- parkmanagement	5.8	5.8
- onderhoud bestrating	6.4	6.4
- representativiteit panden	6.6	6.6
- bereikbaarheid bus	7.0	7.0
- bereikbaarheid vrachtverkeer	5.8	6.0
- nabijheid passantenstromen	5.7	5.9
- bereikbaarheid trein	6.0	6.2
Knelpunten bedrijfsomgeving	-	
Rapportcijfer huisvesting	7.2	7.1
Rapportcijfer deelaspecten huisvesting:		
- huisvestingskosten	7.0	6.8
- vindbaarheid	6.3	6.5
- parkeren klanten	6.3	6.0
- representativiteit & kwaliteit gebouw	6.9	7.0
- laden en lossen	6.0	6.0
- parkeren medewerkers	6.1	5.8
- uitbreidingsmogelijkheden	4.6	4.6
Criminaliteitsgevoelens	19%	26%
Slachtofferschap	34%	48%
Belangrijkste delicten	-	
Interesse collectieve preventie	-	
Wijziging huisvesting	21%	22%

* respons 29,8%, 502 respondenten

6.11 Singelgebied

Tabel 6-11 Samenvatting singelgebied*

<i>Thema</i>	<i>Score Singelgebied</i>	<i>Score Nijmegen</i>
Rapportcijfer ondernemersklimaat	6.1	6.1
Vertrouwen College B&W	42%	30%
Rapportcijfer bedrijfsomgeving	7.1	6.8
Rapportcijfer deelaspecten		
bedrijfsomgeving:		
- bereikbaarheid auto	6.7	6.8
- telecomfaciliteiten	7.6	7.2
- bereikbaarheid fiets	8.0	7.6
- onderhoud groenvoorzieningen	7.0	6.3
- representativiteit openbare ruimte	6.8	6.5
- parkmanagement	5.7	5.8
- onderhoud bestrating	6.7	6.4
- representativiteit panden	7.2	6.6
- bereikbaarheid bus	6.9	7.0
- bereikbaarheid vrachtverkeer	5.6	6.0
- nabijheid passantenstromen	5.7	5.9
- bereikbaarheid trein	6.8	6.2
Knelpunten bedrijfsomgeving	(sociale) veiligheid en criminaliteit, zwerfvuil, parkeerproblemen	
Rapportcijfer huisvesting	7.7	7.1
Rapportcijfer deelaspecten huisvesting:		
- huisvestingskosten	6.7	6.8
- vindbaarheid	7.6	6.5
- parkeren klanten	6.0	6.0
- representativiteit & kwaliteit gebouw	7.8	7.0
- laden en lossen	5.7	6.0
- parkeren medewerkers	5.6	5.8
- uitbreidingsmogelijkheden	5.6	4.6
Criminaliteitsgevoelens	36%	26%
Slachtofferschap	65%	48%
Belangrijkste delicten	diefstal vanaf terrein bedreiging klanten of personeel vandalisme of brandstichting	
Interesse collectieve preventie	cameratoezicht	
Wijziging huisvesting	27%	22%

* respons 28,8%, 72 respondenten

6.12 Stationsomgeving

Tabel 6-12 Samenvatting stationsomgeving*

<i>Thema</i>	<i>Score Stationsomgeving</i>	<i>Score Nijmegen</i>
Rapportcijfer ondernemersklimaat	5.9	6.1
Vertrouwen College B&W	28%	30%
Rapportcijfer bedrijfsomgeving	6.4	6.8
Rapportcijfer deelaspecten bedrijfsomgeving:		
- bereikbaarheid auto	6.2	6.8
- telecomfaciliteiten	7.2	7.2
- bereikbaarheid fiets	8.3	7.6
- onderhoud groenvoorzieningen	6.2	6.3
- representativiteit openbare ruimte	6.3	6.5
- parkmanagement	5.9	5.8
- onderhoud bestrating	6.4	6.4
- representativiteit panden	6.8	6.6
- bereikbaarheid bus	8.2	7.0
- bereikbaarheid vrachtverkeer	5.4	6.0
- nabijheid passantenstromen	6.8	5.9
- bereikbaarheid trein	8.6	6.2
Knelpunten bedrijfsomgeving	(sociale) veiligheid en criminaliteit, parkeerproblemen	
Rapportcijfer huisvesting	7.1	7.1
Rapportcijfer deelaspecten huisvesting:		
- huisvestingskosten	6.3	6.8
- vindbaarheid	6.7	6.5
- parkeren klanten	5.2	6.0
- representativiteit & kwaliteit gebouw	7.1	7.0
- laden en lossen	5.0	6.0
- parkeren medewerkers	5.0	5.8
- uitbreidingsmogelijkheden	4.1	4.6
Criminaliteitsgevoelens	61%	26%
Slachtofferschap	58%	48%
Belangrijkste delicten	diefstal vanaf terrein bedreiging klanten of personeel vandalisme of brandstichting	
Interesse collectieve preventie	cameratoezicht	
Wijziging huisvesting	35%	22%

* respons 31,8%, 35 respondenten

7 Bijlage

7.1 Gebruikte afkortingen

NOK: Noord- en Oostkanaalhavens

SDC: Stadsdeelcentrum

WK: Westkanaaldijk

7.2 Indeling en samenvoegingen bedrijfsactiviteiten

Goederen- en vracht georiënteerd: productie, groothandel, opslag, vervoer, bouwbranche

Commercieel-consumentgericht: detailhandel en reparatie, horeca, persoonlijke verzorging, - dienstverlening, automobielbranche, recreatie en toerisme, sport en kunsten

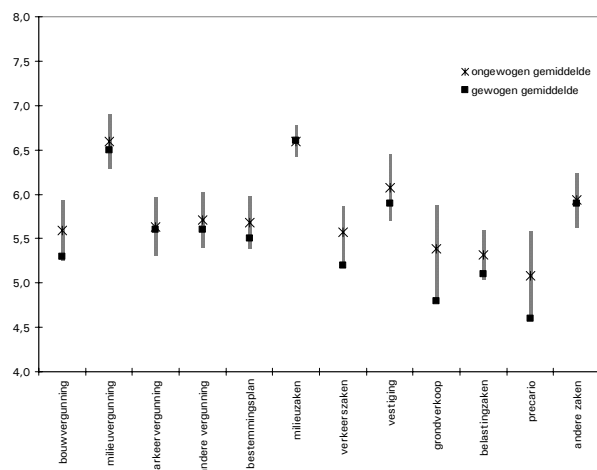
Kantoren:

Verzorging, (semi-)overheid:

zakelijke dienstverlening, kantooractiviteiten (para) medische zorg, praktijkuitoefening, onderwijs, (kinder)opvang, sociaal culturele voorzieningen, overheid, landbouw

7.3 Toelichting betrouwbaarheid cijfers vergunningverlening en dienstverlening

De volgende figuur is bedoeld ter illustratie van de genoemde verminderde betrouwbaarheid van rapportcijfers voor vergunningverlening en dienstverlening. Het grijze lijntje is het 95% betrouwbaarheidsinterval rond de uitkomsten. Dit geeft aan dat het gemiddeld rapportcijfer zich binnen de aangegeven grenzen bevindt. De zwarte blokjes zijn de gewogen gemiddelden, die vanuit de enquêteresultaten zijn opgehoogd. Deze gecorrigeerde waarden zijn in de rapportage gebruikt, en geven een betere afspiegeling van de Nijmeegse bedrijvenpopulatie. Ze zitten vaak aan de uiterste ondermarge en is dus wat lager. Dit komt o.m. doordat een versterkte doorwerking van kleinere bedrijven een negatievere (lagere) uitslag oplevert. De kruisjes zijn de ongewogen gemiddelden, ongecorrigeerd berekend uit de enquêteresultaten.

Figuur 7-1 Betrouwbaarheidsmarges waarderungen vergunningverlening en dienstverlening